

Легенда која живи

Десанка Максимовић

Главни и одговорни уредник
Анђелко Заблаћански

Уреднички колегијум
Ђуро Маричић
Енеа Хотић
Сања Живковић
Јелена Глишић
Гордана Димитријевић

Технички уредник
Анђелко Заблаћански

Лектор и коректор
Јелена Глишић

Контакт
poetryaz@hotmail.com

Издавач
Анђелко Заблаћански
Глушци

Народна библиотека Србије
ISSN 2334-9417 (Online)
COBISS.SR-ID 204386828
Суштина поезике, електронски часопис
(2013)

Часопис је покренуо
Анђелко Заблаћански

Први број је објављен
23. новембра 2013. Године

Интернет адреса
www.knjizevnicasopis.com

САДРЖАЈ

Уводна реч.....	6
Сећање на Шантића.....	7
Заборављени песници Мирко Королија	8
ПРОКЛЕТО ДОБА	9
СМОКВЕ	9
УСНЕ	10
МЕНАДА	10
Деца пишу	11
КОРЊАЧА И ЛИСИЦА	11
ПРИНЦЕЗА И ЊЕН ПСИЋ	12
ШУМСКА ТРКА	12
ЧАРОБНИ ФОТО-АПАРАТ.....	13
КРАЉИЦА И ЊЕНА ЦВЈЕТНА БАШТА	14
Јапанска књижевност	15
Мандарине Рјуносукe Акутагава.....	15
Биографија	19
Запис о страху Ранко Павловић	21
Обувене сјенке Јелене Глишић.....	21
Ђурин кутак	24
Из Ђуриног архива.....	24
ЗАБОРАВ.....	30
Поетски времеплов	31
Фридрих Шилер	31
Емили Дикинсон.....	32
Растко Петровић	33
Милутин Бојић	34
Десанка Максимовић.....	35
Алекса Шантић	36
Коста Абрашевић.....	37

Из нашег архива	39
ЉУБАВНА ПОЕЗИЈА МИЛУТИНА БОЈИЋА	39
Легенда која живи Десанка Максимовић	51
ОЖИЉАК.....	52
ПРИЧА О ПЕСНИКУ	53
ОПРАВДАЊЕ	54
СЕЋАЊЕ	55
КИША	56
И ОВДЕ	57
ДОДИР.....	58
Мајчино срце Анђелко Заблаћански	59
Прича из заумља	61
Тополин лист Јелена Цветковић	61
Четири песме Мирјана Бекчић	63
БУЋЕЊЕ	63
ТВОЈА.....	64
С ТОБОМ У СЕБИ.....	65
ПЕСМА БЕЗ ИМЕНА	65
Критика.....	67
<i>Верност</i> Стефано Цеки.....	67
Три песме Милена Ћировић	70
МИСАО У РЕЧИ	70
МИСАО.....	70
ВЕРУЈЕШ ЛИ.....	71
Нова књига	72
Моји снови Дорис Дујаковић	72
Прва сновиђења	72
ПЛАНЕТА ИЗ СНОВА.....	74
МАТЕМАТИКА	74
МОЈИ СНОВИ	75
Афоризми Зоран Додеровић.....	76

Роман у наставцима Ђуро Маричић	78
Крајишка трилогија - Дјечак са сунчаних брда.....	78
Прва шанса Анђела Пековић.....	84
НОВИ КРАЈ.....	84
РЕВОЛУЦИЈА ТРЕНУТКА	85
ПОМАХНИТАО ЈЕЗИК.....	85
МИСАО	86
ПУСТИ МЕ	87
Песме за децу Јелена Глишић	88
ВЈЕТРИЋ НЕСТАШКО	88
ЗВЈЕЗДАНА ТАЈНА.....	89
ЈАНКОВ САН ИЛИ ЈАВА.....	90
НЕОБИЧАН ПУЖ.....	91
ЧУДНО СЛОВО	92
Поезија традиције Ђура Шефер Сремац	93
ШКОЉКА ЉУБАВИ	93
ЗЕНЕ ТАЈАНСТВЕНЕ	94
БАХУСОВА ПЕСМА СРЕМИЦИ.....	95
ФРУШКОГОРСКО ЛУЧЕ	96
Енеини дамари.....	99
ТИХА ПЈЕСМА	99
Очи боје априла	100
Цртице из живота	101
Епиграми Даница Машић	103

Уводна реч

Суштина поетике се не бави политичким приликама ни у Србији ни у окружењу, мада нам стижу врло добри ауторски радови на ту тему, али ми смо се определили за књижевност. Добро су нам дошли сатирични прикази политичара и њиховог деловања, али понекад је немогуће заобићи све те тривијалности које доноси политика. Немогуће, јер политиком су се бавили велики књижевници попут Дучића и Андрића, али намеће се виђење да су они били заступници државних интереса, а данас су поједини писци искључиво телали појединих стртанака. Непојмљиво је да сатиричар, чије би перо требало да се оштри на ускогрудости и саможивости политичких партија, се бави изборним успесима своје странке. Али да не упаднемо у замку, па се и ми почнемо бавити политичарима, *Суштина поетике* ће се ту зауставити. Сваком свој образ, али и образина.

Суштина поетике је часопис који негује све жанрове књижевности, али се поезији уступа више простора, па тако скоро у сваком броју објавимо више од шездесет песама. Можда би могло и више, али стиче се утисак да млади или не пишу поезију, или не желе да је објављују. Барем не у *Суштини поетике*, јер на почетку смо имали рубрику *Песници јуниори* коју смо невољно угасили због недостатка довољно младих и квалитетних песника. Зато апелујемо на младе, пишите и шаљите своје песме. Овај часопис ће увек предност дати младима. Наравно, поштујући већ устаљене погледе на квалитет.

Уредник

Сећање на Шантића

Алекса Шантић је рођен 27. маја 1868. године

НЕ ВЈЕРУЈ

Не вјеруј у моје стихове и риме
Кад ти кажу, драга, да те силно волим,
У тренутку сваком да се за те молим
И да ти у стабла урезајем име, —

Не вјеруј! Но касно, кад се мјесец јави
И прелије срмом врх модријех крша,
Тамо гдје у грму прољеће лепрша
И гдје слатко спава наш јоргован плави,

Дођи, чекаћу те! У часима тијем,
Кад на груди моје приљубиш се чвршће,
Осјетиш ли, драга, да ми т'јело дршће,
И да силно горим огњевима свијем,

Тада вјеруј мени, и не питај више!
Јер истинска љубав за ријечи не зна;
Она само пламти, силна, неопрезна,
Нити мари, драга, да стихове пише!

1905.

Заборављени песници | Мирко Королија

Мирко Королија је рођен у Кистањама 09. 09. 1886. године, где је завршио основну школу. У Задру уписује "Цесарско Краљевску Велику Гимназију" где почиње писати песме, а прве стихове објављује већ 1898. године у Невену Јове Јовановића Змаја. Професор матерњег језика му је Владимир Назор. У Прагу Королија завршава правни факултет на којем стиче звање доктора правних наука. У то време објављује у свим значајним српским и хрватским часописима. Од 1912. године службовао је у Кистањама, а потом у Задру до 1919. године када је постављен за секретара Министарства просвете у Београду.

Бављење политиком је започео 1921. године у чланству Југославенске напредне националне омладине, а од 1922. је председник Директоријума Организације југословенских националиста, Орјуне. Од 1925. године све је мање политички активан али и даље пише текстове у Орјунином листу Побједа. За управника Обласног народног позоришта у Сарајеву постављен је 1928. године. Од 1930. године у Политици објављује серију путописно-репортажних текстова о крајевима и народу северне Далмације, Приморја.

Умро је 10. 07. 1934. године у Шибенику.

ПРОКЛЕТО ДОБА

Ми смо у добу вечнога трвења
У коме сваки отима и граби,
У добу једног лудог поколења
Кад кличу јаки – али плачу слаби.

Кад скоро свако знојав и очајан
Са осећај'ма дивљачким и крутим,
Брза и жури за мамоном жутим
И тражи живот високи и сјајан.

О добру оних што се у злу гуше
Већ нема нико времена да мисли –
Зар људи време узаман да траће?

Ах, чујте, сви ви, чије су још душе
За људство бриге и терети стисли –
У овом добу нема више браће!

СМОКВЕ

Кад пуна сласне и детињске жеђи
и раскликтана летном стаблу приђе,
све стабло страстан, румен смех подиђе:
кô уста плоди распукоше смеђи!

Тад заста, с топлим дивљењем на веђи,
и, кô да слуша, усред сенке риђе,
прст к усни диже...Лептир што наиђе
на чело паде од љиљана блеђи!...

Ах, слатки сок што с плодовља поцури,
и лепота што с ње целе бијаше,
исту ми причу опојну причаше;

док, нем и с душом сличној младој бури,
још једном срках дуго, без покрета,
шчу чар плодова Живота и Лета!

УСНЕ

Волим свјеже усне које горе
кô олеандров цвет када се рађа,
са којих кикот пожудни што свађа
песма пупања са горе.

И усне пуне вруће, слатке море,
усне на којим живи прича млађа
но прича мајских ружа, ћутња слађа
но обећање, љубав као море.

Менадске усне, кô две риме страсне,
пуне срсова, кô две воћке сласне
у зрењу, пуне сунца, снови врући'

о пољупцима што гризу и море,
жедним и кличем, жалан, сваке зоре
кô млади бог свој венац кидајући!

МЕНАДА

Са дивљим, бледим ружама у коси
Дугој и прашној, врела, полунага,
Вришти и игра; крши јој се снага
И уски сандал клизи с ногу боси'.

Лозовим лишћем тирс овијен носи
И кротал тресе; и њедра јој драга
Залило вино, и пламена влага
Очи и лице ужарено роси.

Страшћу и слашћу миришу јој уста;
Опија, пали њена пјесма пуста.
Гомиле јуре, хуе, пјане, плахе,

Помамно за њом, и улице звоне
Од пјесме, цике, и од страсти боне...
Ах, — *euhoë, Bacche, Bacche, Bacche!*

Деца пишу

КОРЊАЧА И ЛИСИЦА

Био је лијеп дан. У шуми је била једна лисичја кућа. Када се лисица пробудила, срећна је отишла код корњаче на доручак и рекла:

- Драга моја корњачо, данас имамо шумску трку. Хоћеш ли да идемо заједно?

- Не знам, имам још пуно посла.

- Молим те, кад завршимо трку доћи ћемо твојој кући и све ћемо средити.

- Добро. Када почиње трка?

- Почиње у три сата.

- Добро. Ћао.

Али лисица је рекла у себи да ће тај трофеј бити њен јер нема шансе да је те животиње побиједе, камоли корњача. Онда је рекла:

- Баш сам преварила ону корњачу, никада јој не бих помогла.

Али корњача је то чула и отишла да пита све животиње да јој помогну да направи пречицу. Сви су помогли корњачи.

Када је почела трка лисица рече СРЕЋНО, а корњача се захвалила. Лисица је почела да води, али је превише журила и није видјела пречицу. Корњача је била спора и видјела је пречицу. И на крају је корњача и побиједила.

Јована Кнежевић

ПРИНЦЕЗА И ЊЕН ПСИЋ

Живјела је у дворцу принцеза Клара. Она је имала пса Флекицу. Флекица је била умиљата и послушна. Клара ју је научила разним триковима и вјештинама. Једног дана су отишли у парк да вјежбају научене трикове. Флекица је видјела мачку и почела је да трчи за њом. Клара је потрчала, али се пас изгубио у даљини. Отишла је уплакана кући. Испричала је мами шта се десило. Мама јој је рекла да не брине зато што на њеној огрлици пише адреса и број телефона. Принцеза је туговала данима. Једно јутро ју је пробудило гребанье на вратима. Изненадила се када је отворила врата и угледала Флекицу. Поред ње је стајала дјевојчица Хајди и њен пас Леси. Флекица је јурила Лесија показујући да је стекла новог пријатеља. Од тог дана принцеза Клара, дјевојчица Хајди и њихови пси су постали најбољи другари.

Ивана Божић

ШУМСКА ТРКА

Једног прољећног дана лисица, медо и зец организовали су шумску трку. Лисица и зец су се тркали, а медо је био судија. Циљ је био покрај лисичје јазбине. Зец се хвалио да ће побиједити. Трка је почела. Зец је мислио да зна пречицу и пошао је другим путем. Лисица је стигла прва до циља. Зец је трчао и послуже неког времена је схватио да се изгубио. Лисица га је чекала на циљу. Када је зец дошао до циља, схватио је да је изгубио трку и да најкраћи пут није увијек најбржи.

Матеј Прохаска

ЧАРОБНИ ФОТО-АПАРАТ

Био је један дјечак који је имао фото-апарат. Он га је једном узео и усликао један цвијет. Када је погледао фотографију тог цвијета видио је нешто невјероватно, цвијет је оживио. Он је одмах то показао родитељима. Сваки дан је сликао разне предмете. Ти предмети су изгледали као да су живи. Сваки предмет је изгледао као да се смије и као да добије неки радосни облик. Дјечак је послије сликао своје другаре, а они су изгледали још срећније. Сви су жељели да имају тај чаробни фото-апарат, а дјечак га је сачувао само за себе. Када му је то досадило, није више сликао. Ставио га је на једну полицу у својој соби. Сваки пут када би био усамљен дружио би се са својим чаробним фото-апаратом. Он му је постао као најбољи друг.

Давид Травар

КРАЉИЦА И ЊЕНА ЦВЈЕТНА БАШТА

Рекла ми је мала пчела
има једна башта.
Она је видјела краљицу
која машта.

Узвикну краљица:
- Хеј, пчелице, мала,
дођи да се играш,
ал' немој сама!

Краљица је причала
о свом златном цвијету
жутих латица и златног праха,
једином на свијету.

Кад је краљица тужна
и мисли да је ружна
цвијет је тјеши.

Анита Бјеливук

Радове ученика II2 основне школе „Петар Петровић
Његош“ из Бање Луке
послала је учитељица Јелена Глишић

Јапанска књижевност

Мандарине | Рјуносукe Акутагава

Догодило се то једне облачне зимске вечери. Седео сам у углу вагона другог разреда воза за Токио из Јокосукe и одсутно чекао звиждук који најављује полазак. У већ осветљеном вагону, неочекивано, није било других путника осим мене. Када сам провирио напоље, и на мрачном перону, зачудо, данас није било ни живе душе, осим једног штенета у кавезу, које би повремено тужно зацвилело. Тај приказ је сасвим одговарао мом тадашњем расположењу. Главу су ми притискале мутне сенке неког необјашњивог замора и малаксалости, налик на облачно небо пред снег. Руке сам држао дубоко у спољним џеповима зимског капута и нисам имао воље одатле извадим вечерње новине и прегледам их.

После неког времена чуо се звиждук који најављује полазак. Осећао сам у души неку лагодност и, наслоњен главом на рам прозора иза себе, безвољно сам очекивао да железничка станица испред мојих очију почне да се креће уназад. Међутим, још пре тога, из правца шалтера, зачуло се реско клепетање нанула и одмах затим и глас кондуктера који је неког грдио, када се врата мог вагона друге класе нагло отворише и унутра улете нека девојчица од тринаест-четрнаест година, а истовремено, уз трзај, воз лагано крену. Поглед су ми заклањали, један за другим, стубови на перону, нека заборављена цистерна за воду, затим носач који се клањао неком путнику због напојнице коју је добио - све је то, попут домина које се руше, нестајало иза мене у чађавом диму што је ударао у прозоре. Коначно сам осетио олакшање па, запаливши цигарету, отворио уморне очи и први пут летимично погледао лице девојчице која је седела испред мене.

Све је одавало изглед сељанчице: и њена ненауљена коса, позади затегнута у пунђу облика гинко листа, и испуцали образи са трагом суза које је обрисала, тако опаљени и црвени да су просто

били непријатни. Осим тога, на крилу над којим је млитаво висио прљави платнени шал светлозелене боје, држала је повелики крпени завежљај. У промрзлим рукама којима је обгрлила завежљај, чврсто је стезала црвену возну карту за трећи разред, као да јој је то нешто најважније. Није ми се допало припросто лице ове девојчице. Била ми је одвратна такође и њена запрљана одећа. Коначно, љутило ме је и то што је била тако приглупа да не разликује други од трећег разреда. Пошто сам запалио цигарету, желећи сада да заборавим на њено присуство, овлаш сам разгледао вечерње новине које сам извадио из џепа и раширио на крилу. Баш у том трену спољно светло које је падало на новински текст изненада је заменило електрично осветљење, и лоше одштампана слова у рубрикама указаше се неочекивано јасно пред мојим очима. Није ни потребно рећи да је воз сада ушао у први од многобројних тунела на прузи између Јокосуке и Токија.

Али, ни овако осветљен новински текст који је говорио само о томе како је свет препун баналних догађаја, ни најмање није ублажио моју потиштеност. Проблем мира, женидбе и удаје, корупција, читуље - док сам готово механички бацао погледе са једног туборног чланка на други, у тренутку када је воз ушао у тунел имао сам илузију да се воз креће у супротном смеру. У међувремену, нисам могао а да не будем свестан да ту преко пута мене седи та девојчица као оличење вулгарне стварности. Овај воз у тунелу, ова сељанчица, и ове вечерње новине пуне баналних чланака - шта би све ово било него симболи. Симболи неразумљивог, простог, једноличног живота. Свега ми је било доста, па сам одложио новине које сам читао и, опет наслонивши главу на рам прозора, чврсто затворио очи и почео да дремам.

Прошло је неколико минута. Наједном сам осетио неку нелагоду, па сам несвесно погледао унаоколо и опазио да се она девојчица неопажено преместила на седиште до мог и да се из све снаге упреже да отвори прозор. Али, тешко стакло се уопште није мицало. Њени испуцали образи још више су се зацрвенели и повремено ми је до уха допирало њено убрзано шмрцање и дахтање. То је, наравно, било нешто према чему сам и ја могао

осетити макар трунку сажаљења. Али, воз се баш тада приближавао следећем тунелу, а то је било сасвим јасно по томе како су се обронци брда прекривени спарушеном травом кроз сумрак све више примицали прозорима. Упркос томе, из мени несхватљивог разлога, девојчица је упорно покушавала да отвори прозор, који је био намерно затворен. Тада воз уз заглушујућу буку улете у тунел, а истовремено стакло прозора које је девојчица покушавала да отвори коначно се спусти уз тресак. Кроз четвртасту рупу унутрашњост вагона неочекивано испунише облаци црног ваздуха, густе као раствор чађи, који су се зачас претворили у загушујући дим. Све ми је то јурнуло у лице, сувише брзо да бих га могао заштити марамicom, а како и иначе имам тешкоћа са дисањем, почео сам да кашљем толико да сам се скоро угушио. А девојчица се ни најмање није обазирала на мене, већ је истурила главу кроз прозор, нетремице зурећи право напред у смеру кретања воза, док су јој у полумраку на ветру лепршали чуперци из њене пунђе. Док сам посматрао њену силуету под електричним осветљењем пригушеним чађавим димом, за тили час се расветлило са оне стране прозора, и да свежи мирис земље, спарушене траве и воде нису прострујали у унутрашњост вагона, ја, коме је кашаљ тек тада уминуо, сигурно бих изгрдио ту непознату девојчицу и наредио јој да опет затвори прозор.

Воз је, међутим, сад већ лагано клизио из тунела и пролазио кроз прелаз у сиромашном предграђу притешњеном између планина, прекривених спарушеном травом. У близини прелаза видели су се, сви подједнако бедни, згурени кровови покривени сламом или црепом, а једна бела заставица - ваљда је њоме махао чувар прелаза - тремо је комешала сумрак. И тек када је воз изашао из тунела, иза заштитне ограде тог самотног прелаза, угледао сам три дечака румених образа како се тискају један до другог. Сви су били тако ниски растом да је изгледало као да их суморно небо притиска. Одећа им је била сиве боје као суморни предео овог предграђа. Чим су угледали воз који је пролазио, сви су у исти мах високо подигли руке и истезали своје нејакне вратове, док су из петних жила викали нешто наразумљиво. А онда, тог истог трена, она девојчица, до пола

нагнута кроз прозор испружила је своје промрзле руке и почела енергично да маше лево-десно, а онда, пет-шест мандарина боје топлих сунчевих зрака од којих ми је срце заиграло, почеше да падају на дечаке који су испраћали воз. Остао сам без даха и истог момента схватио све. Девојчица је вероватно пошла негде на рад, и кроз прозор је бацила мандарине које је чувала у недрима, да њима награди своју млађу браћу што су се потрудили да дођу до прелаза да је испрате.

Сумраком обавијен прелаз у предграђу градића, три дечака који су кликтали као птичице и јарка боја манадрина над њима - све је то прошло као трептај ока с оне стране прозора. Али тај приказ се, до бола јасно, урезао у моје срце. Постао сам свестан како ме од тог призора преплављује нека несхватљива ведрина. Чило сам усправио главу и посматрао девојчицу као да видим неку сасвим другу особу. Ко зна кад, она се опет вратила на своје место прекопута мене и седела је ту као и раније, замотавши своје испуцале образе у плетени шал светлозелене боје, и у рукама, којима је обгрлила повелики крпени завежљај, чврсто стезала возну карту за трећи разред.

Тада сам први пут могао да бар на неко време заборавим на свој необјашњиви замор и малаксалост као и неразумљиво јадан и једноличан живот.

- *Превели са јапанског Данијела Васић и Хироши Јамасаки Вукелић*

Биографија

Рјуносуке Акутагава рођен је 1892. године у Токију. Како му је мајка рано душевно оболела, усвојио га је и отхранио његов ујак, Акутагава Мићијаки. Био је одличан студентенглеске књижевности на Царском универзитету у Токију и после дипломирања радио као наставник енглеског језика. За време студија, покренуо је и уређивао III И IV коло часописа Нова мисаона струја, у којима је и објавио своје прве приче Рашомон (RASHOMON, 1915) и Нос (HANA, 1916). Одмах по њиховом објављивању, стекао је признање у литерарним круговима тадашњег Јапана, напустио службу и посветио се писању.

Акутагава је веома плодан писац, у својој тридест петој години живота, осим есеја и хаику поезије, имао је око стотину педесет кратких прича и у њима је његово литерарно мајсторство дошло до пуног изражаја.

Његов стваралачки опус може се поделити на три фазе:

- прву фазу, уједно и најплодоноснију, карактерише мотивска и стилска разноврсност, тематски су подијељене на хришћанске, будистичке или приче из Едо периода, бајковите итд. За које је идеје налазио у класичним причама и предањима разних источњачких култура: јапанској, кинеској и индијској;

- другу фазу Акутагавиног стваралаштва обележава приповетка Јесен (AKI, 1920), у којој се окреће савременим друштвеним темама и уноси аутобиографске елементе, из прича избија његова личност и критички поглед на живот и људе, а своју разочараност људском природом осликава комбинујући песимизам са благим цинизмом;

- трећу фазу опуса и уједно крај његовог кратког живота обележава душевно растројство и сумња у сопствене уметничке способности, јављају се митолошка бића „капа“ у истоименом

сатиричном роману, а халуцинације га воде писању свих последњег дела Зупчаници (HAGURUMA, 1927). Ммучен сумњом да би могао душевно оболети као мајка, а немоћан да се избори са практичном страном свог живота, он све више запада у таму сопственог ума.

Брижљиво припреману одлуку да се отрује и тако себи одузме живот, реализује 1927. године. Ипак, за њим осатју да живе његова дела, тако лако разумљива и блиска људима са свих меридијана.

Запис о страху | Ранко Павловић

Обувене сјенке Јелене Глишић

Страх је стоглава аждаја.

Ала која гута сувисле мисли, с њима заједно и наше кораке.

Страх нас заскочи, одједном се појави тамо гдје га најмање очекујемо, и ми му се безусловно предајемо.

Покушавамо да побјегнемо од њега, а немамо куда, па бјежимо у себе и ту нас, пред срцем које грува као да се заљуљала цијела визиона, дочекују врата забрављена страхом.

Па гдје онда да се прометнемо у невидљиву мрвицу? Гдје да се сакријемо?

Можда у причу да побјегнемо, у њој да нађемо скровиште?

Да покушамо:

Појавила се у неком крају опака болест која је узимала све пред собом. Није штедјела ни тек рођену дјецу, ни старце који су узалуд пред њу истурали мачеве мудрости и бичеве животног искуства.

Претходница тој пошасту која се изњедрила из рата био је Страх. Он је у галопу, прије него што би болест поганим језиком поплазила прво нејач па онда све одреда, освајао села и градове, ждерао наду у спас, све претварао у лед, пријетио ништавилком.

Један млад, здрав човјек одлучи да бјежи пред болешћу. Како се у његовој помућеној свијести заче та мисао, тако га у леђа погура Страх.

Обрадова се човјек што му се у невољи нађе савезник, па потрча путем крај ријеке. Ноге му хитре, скок лак, носи га жеља да сачува те капи живота које у њему силно дамарају. Ипак, почиње да осјећа умор. Десно је брдо, тамо ће скренути и одморити се.

Таман кад је у густом шипражју подножја угледао изваљено стабло на које би могао сјести, Страх свом силином груну у његова леђа и потјера га уз брдо. Корак му се утростручи и нешто га понесе. Није стигао ни да се окрене, а већ се нашао на врху.

Ту ће, мисли, предахнути. Подалеко је умакао болести, неће га стићи несрећница. И кад је хтио да се спусти на траву, стотину шиљака Страх забоду се у његово тијело. Погледа лијево - Страх, погледа десно - Страх. Свуда око њега избуљио очи под чије капке би могао да се сакрије цијели коњ.

Шта ће, куд ће, наш човјек скочи на друго брдо. Страх за њим. Он на треће, Страх такође.

Не бјежи више човјек од болести него од Страху. Скаче са стијене на стијену, провлачи се кроз кањоне, гледа гдје би склонио главу, а склоништа нигдје.

Страх му дахће за вратом, осјећа како му се леденица приљубила уз кичму.

Гдје да се склони?

Одједном, страшно режање испуни уску клисуру кроз коју је пролазио. Обрисавши зној из очују, угледа пред собом вучју јазбину, пуну изукрштаних оштрих очњака.

Ооо, ето ми спаса, с олакшањем помисли човјек.

Није случајно из дубоких наслага сјећања изронила ова прича. Призвала ју је, могло би се рећи, песма *Сјенке* младе Бањалучанке Јелене Глишић. (Кад год се поново увјерим да има младих који воле поезију и који осјећају да им је послање да стихом одгонетају тајне свијета, искрено се обрадујем. Они су слични нама када смо били у њиховим годинама, само су мудрији, пјесме су им смисленије, осјећања прикривенија, мисли вишезначније, заогрнуте дебљим слојевима метафорике.)

У само седам кратких стихова, у осамнаест брижљиво бираних и рационално коришћених ријечи, Јелена у пјесми која се из лирске минијатуре значењски размахала у ширу, вишеслојну пјесничку творевину, разоткрива сабласна лица страха. Њен страх је уткан у зимску ноћ, можда помало и идиличну, никако поовски мрачну и олујну. Та ноћ није осликана тамним бојама, њих ће, зависно од сопственог расположења, подразумијевати читалац, или ће их једноставно занемарити као сасвим непотребне.

Страх је, наравно, невидљив и пјесницињи не пада ни на крај памети да наговјештава његове контуре, али ће га зато озвучити

батов корака и то ће одзвањање корака у зимској ноћи, без помоћи било каквих атрибута (јер су стварно непотребни) полако освајати, можда и нагризати, читаочеву свијест, неосјетно га изводећи у атмосферу коју најсведенијим средствима дочарава лирски субјект који и јесте у самој сржи мотива преточеног у пјесму.

Страх је овдје само привидно оличен у сјенкама, не обичним, него обувеним сјенкама, које бесциљно лутају градом. Престрашеност заправо изазивају ноћни кораци *обувених сјенки* који лутају градом, наговјештавајући врлудање мисли усамљеног шетача. Да ли је тај страх реалан или ирационалан? Пјесникиња препушта читаоцу да одговори на то питање.

Уводећи мотиве словенске митологије у кратку песму, Јелена Глишић ноћне кораке, с њима вјероватно и обувене сјенке, испраћа не било куда, него у коријење *голих вила*, у жилишта сабласно усамљених дрвореда. Тиме је слика ноћног страха употпуњена, сликару остаје само да, кистом умоченим у тамну боју, у доњем десном углу *исцрта* свој потпис.

А што се тиче пјесникиње, њен потпис се разлио цијелом пјесмом. Увјерите се, уосталом:

СЈЕНКЕ

У зимској ноћи
чујем бат корака
обувених сјенки
што бесциљно лутају
градом
нестајући у коријењу
голих вила - дрвореда.

Ђурин кутак

Из Ђуриног архива

Пише: Ђуро Маричић

ВИСОК ДОМЕТ ПОЕЗИЈЕ ЗА ДЈЕЦУ СТАНКА РАКИТЕ

Станко Ракита: НИГДЈЕ КРАЈА СВИЈЕТУ

Глас, Бања Лука, 1976.

У савременом југословенском пјесништву за дјецу има пјесника чије се јављање у часописима мјери деценијама, а број њихових књига не прелази бројку један. Мучне издавачке прилике безизгледне су за недовољно сналажљиве ауторе. А сналажљивост је често једини потребан квалитет за објавити књигу. Према Станку Ракити се ни критика није много боље понијела. Тако је његов стваралачки рад још недовољно освијетљен иако је домет поезије овог пјесника висок и значајан.

Пјесничка збирка Нигдје краја свијету прва је и засад једина књига Станка Раките. Она одаје суптилног лиричара који се успио отхрвати утицају испразних орјенталних иреалности, прпошној заводљивости и лијепој благоглагољивости једне струје у савременој босанскохерцеговачкој поезији намијењеној најмлађима.

Оно што налазимо код Раките то је пупчана веза са стварним, постојећим, реалним животом и у том свакидашњем

животу откривање поетичног, његовање љубави према дјетету и према животу оваквом какав он јест, без његовог уљепшавања. Ту лежи битна разлика између Ракитиног пјесништва и оног опојног босанскохерцеговачког које је готово потпуно застранило, побјегло у снове, у нека Шехерезадина сребрнаста испредања лажних самообмана, свело све боје на једну једину, плаву, и варирањем њених нијанси осиромашило колорит у његовој основи, животу дало димензије лажне љепоте и нестварности, а дијете покушава повести путем опасног уљепшавања стварности, бијега од истине, путем лагане, прозачне и обмањиве романтике.

Ракита је један од изузетака међу пјесницима за дјецу у БиХ и по приступу стваралаштву, по стваралачком чину, по тематском избору, по спектру и љепоти тема, по техници и начину њихове обраде, по течној изразу, без исфорсираности и наметљивости.

Ведрина, лакоћа казивања, једноставност и чистоћа мисли и њиховог изражавања, то су битне карактеристике Ракитине поезије. Његов стих тече природно, чист и јасан као горски поток. По томе је његово значење у нашој савременој поезији за дјецу незаобилазно.

Сан је малом Душку
Даровао пушку ...
... Сат пробуди Душка
Нестаде му пушка.
(ДУШКОВ САН)

Ракитино казивање је смирено, дисциплиново, лагано, доброћудно и добродушно. Он је пун разумијевања, узвишене доброте, љупкости, хуманог, очинског односа према дјетету. Ширина је присутна у сваком његовом стиху, у његовој мисли, у односу према дјецу с којом живи, међу којом ради и о којој пише. Он као да поручује, не дјецу, њих треба разумјети, он поручује нама одраслима чији су послови везани за најмлађе: све се може

и све се треба уредити на лијеп начин, пријатељски. То је онај прави пут, то би морао бити савремени приступ дјетету, другарски, топао, без осуђивања. А Ракита као да је дјецу у свему већ унапријед разумио и све им већ, унапријед, њихове неподопштине опростио.

Три дјечака - малишана
разиграна, насмијана,
кроз село су прошетали
смијех сијали,
смијех сијали ...
(СИЈАЧИ СМИЈЕХА)

Понављање ријечи и стихова чест је случај код Раките, али с тим он само појачава казивање. Структура пјесме му је неуобичајена, избјегава шаблоне, ломи њене класичне оквире и пренебрегава их. Слобода форме је оно према чему се односи с много уважавања. Тиме он не спутава ни своју ни дјечју машту, оставља јој широк и дубок простор, границе произвољне и отворене. Ломљен стих код њега је нормалан, римовање изванредно, а музика неуобичајена, лијепа и нова.

Иако му теме знају бити стандардне, често присутне и код других пјесника, он бира свој угао проматрања, обраду врши на оригиналан начин па његово остварење изгледа ново, досад непрочитано.

Свијет у који нас Ракита уводи није урбана средина. Примјетљиво је да је занемарио градско дијете и то је озбиљан пропуст, јер данас је градске дјеце већ више него сеоске, а биће је све више, наше друштво постаје урбано друштво. Ракита је готово искључиво пјесник села. Потпуно, и тематски и временски окренут је дјецу чији узраст не прелази четврти разред осмогодишње школе. Његов свијет чине: пчеле, лептири, цвијеће, птице, дјевојчице и дјечаци, дједе и баке, војници, пушке, топови, снови, радост, свјетлост, балони, ланад, зечеви, срне, ђаци прваци, вјетар, снијег, прољеће, прољетни мјесеци,

коњи, зеленило, брегови, боје, пољане, алеје, паркови, лугови, цвијетњаци, плес, празници, сагови. Тај разноврсни свијет се одликује богатством боја и њихових нијанси, љепотом и добротом, букти од полета живота, пун је безазлености и пријатељске толине.

У пољу цвијеће расцвјетало
сваки жути цвијет - сунце је мало.
Сваки плави цвјетић - неба је дјелић.
Сваки цвијет црвени - звијезда је сјајна.
Сваки бијели цвијет - искра је дана.
(ЦВЈЕТОВИ)

Оволико сунца, свјетла, боја, радости и живота није могуће понекад пронаћи у читавој књизи појединих пјесника. У Ракитиној књизи отвара се некакав чудесни извор, чује се шум потока, вијуга стаза кроз шуму, залепрша лептир, чује се зуј пчеле, коло се игра у његовој гори. Живот кипи, врије, неугасиво полетан, готово агресиван у својим манифестацијама. Природа и његово село оживе, разбукти се све животом, као пустиња након кише. Ракита проговори са сунцем које је донио са села у град. Он дише пуним плућима кад размишља на сеоски начин, кад у њему оживи слика и сјећање на село. А кад говори о граду, о небодеру и јаблану, зна се на чијој је он страни, тад ће бљеснути прекрасна, свјежа метафора, болна од чежње за селом:

Он је крај тебе
камени бријег,
ти си уз њега
зелени стијег!
(НЕБОДЕР И ЈАБЛАН)

У поезији Станка Раките деминутив игра значајну улогу. Он је средство за изражавање љубави. Карактеристичан је и

прекинут говор. Пјесник као да узима зрак. Иза тога слиједи прелазак на нову слику, здраву, свјежу и опипљиву. Хватање у коштац с проблемом израза, као потез киста, стих супротстављен слици, јасан као код јапанског хаику пјесништва.

Касна јесен

лишће обара,
лепрша лишће
око шумара.

(ПОСЉЕДЊИ ЛЕПТИРИ)

Пјесник је јасан, кратког стиха, чак од два и три слога, готово афористичан. Понављањем стиха појачава нашу пажњу. Заљубљен у дијете, безгранично њежан, он му је пријатељ и друг у игри или напосто као проматрач са прозора, приљубљена носа уз стакло, гледа га и тугује што је престарио за заједничку игру.

У поезији, осим свјетла и боја, зрачног колорита свог родног краја, Ракита уноси и ријечи из својих брда: тамбура, протапати, прогудити. Ту, у тим брдима и долинама, у шумама, уз потоке, рађа се и станује његова пјесма и он се тамо стално враћа да је пронађе и покаже читаоцима.

Ту негдје је и његова птица шева, његова бреза, златна дозрела жита, ту је и сњешко којем је он удахнуо душу, учинио га емотивним. Ту изнад њива њише се и облак добричина. Ту живи и дјед за којег је свечан дан кад пшеница пусти први клас, с којим ће пјесник подијелити радост кад приспију плодови рада:

У топлом јулу
дједа Јова
зидао кулу
од снопова.

(ДЈЕДОВА КУЛА)

Једноставан обрат, неочекиваност зидарског материјала, на лијеп, врло озбиљан начин, умјесто шале, игре и љенствовања,

пјесник заговара рад, рад као забаву. Слика изражена бојом ковине, задовољство обављеним послом, све је то изражено у само четири строфе с елементарно једноставним језиком и говором. То је пјесник Станко Ракита и његов ефектни пјеснички метод стварања.

У таквим случајевима Ракита је свој и такав треба да остане. Нужно је да уклони и најмање трагове утицаја (ПРЕПЕЛИЦА; СУНЧАО СЕ ГОЛУБ), да његује необичну и неочекивану структуру стиха и строфа, да и даље усваја модерну графику због визуелних ефеката, да устраје на повезивању природе и човјека, због којег се и за којег једино и пише поезија. Нови елементи, као и помак стиха, имају и свога чара и смисла.

А сад ево киша лијева,
поточара пјесму пјева,
ударила у весеље:
меље
меље
меље
меље.

Помицањем стихова пјесник је и визуелно дочарао мељаву, постигао појачање израза.

ЗАБОРАВ

Заборав нам ђаке краде,
пришуља се кад не раде.

Украо од мале Вере
велике и тешке мјере
па нам јутрос не зна она
шта је вагон, а шта тона.

Грабнуо од мале Маје
историјске догађаје,
од Јасмине
врх планине,
а од Нике
три фабрике.

Узео од малог Раде
језера и водопаде,
и од Секе
ушће ријеке,
и од Есме
пола пјесме.

Покушао и од Сање
да покраде тврдо знање,
од најбоље ученице
узео је тек ситнице.

У школи је битка права,
сви смо против Заборава!

Станко Ракита

Поетски времеплов

Фридрих Шилер

умро је 9. маја 1805. године

ПЕВАЧЕВ ОПРОШТАЈ

Ћути сад муза; са стидом на свом
девичанском лицу, она стоји
пред тобом, да суд саслуша над њом,
суд који цени, ал' га се не боји.
Добром би да се свиди, само том
ко истину од лажног сјаја двоји,
Ком за лепоту бије срце врело,
тај само сме да њој овенча чело.
Песме ми биће само дотле ту
док буде једне душе да их среће;
да маштањима слатким сплићу њу,
узвишеног јој чувства беру цвеће,
С временом оне роде се и мру
и до потомства долебдети неће.
У магновењу настану, забрује,
Па с брзим колом часова отхује.
Пролеће дође! Тле загреја млак
ветар, па живот свуд младићки бије.
Све проже мирис омаман и јак;
а с неба песма весело се лије.
Старо и младо благосиља зрак
и сваким својим чулом радост пије.
С пролећем све то мину! Сазре цвеће,
што на свет дође, мирно гробу креће.

Емили Дикинсон

умрла је 15. маја 1886. године

НАПРЕГНУТО ОЧЕКИВАЊЕ

Рај може бити сасвим близу,
Ту, у суседној соби,
Ако ли пријатељ у њој чека
Реч среће или коби.

Какве то снаге душа има
Те може да поднесе
Кад врата шкрипну, када ход
Све ближи зачује се!

Растко Петровић

рођен је 16. маја 1898. године

НАЈСЕНТИМЕНТАЛНИЈУ О СИТОСТИ ЛЕГЕНДУ

У души ми је одаја пространа,
У њој клупе дрвене, и три пећи зидане.
Неко с десна улази и овакву чудну причу исприча:
”Има ли ичег лепшег од тресишта покривеног биљем,
И птица које се над њим довикују;
Има ли ичег веселијег од премладе девојчице
Што трчи уском стазицом?
Ево је скаче час на једну ногу, час на две,
Толико је весела.

Хтела је већ да прође, да нађе убавог младића,
Да га пољуби на уста, када шевар угледа.

У шевара три су листа: један црвен, један плав,
Један од злата. Шевар се на све стране поклања,
Један лист вели: пољуби; други вели: загризи;
Трећи најзад: поједи.
Девојче потрча да их узбере.

Али је тресиште ровито: више се никуд не може
Него у дубину до краја.
Девојка помисли: да ли је довољно дубоко
Да јој се високо тело утопи.
Па када се увери, насмеши се и опусти!“

У души ми је одаја пространа,
У њој свако вече једу јегуље пржене.

Милутин Бојић

рођен је 19. маја 1892. године

ПУТ

Падао је сутон, дан је био кишан,
Ми невини, топли, искричаве крви.
Чекасмо несвесно вал векова стишан,
Да у страху плъусне у пољубац први.

А сад како радо сву будућност нудим,
Тражећи страх онај, руменило стида,
Да, ко некад, кроку бесциљном се чудим,
Да мађиски дворац машта с јутра зида.

Ја љубави имам још сочне и свеже.
Неувелих груди ево троши чари!
О, како ме пеку те невине мреже;
Неки блатав демон њима господари.

Не стапајмо усне, јер се љубав сити;
Вај, све ближе дан је бесветих кумира,
Дан кад више неће у нас страха бити,
А пресићен нагон затражиће мира.

Како брзо небо бива идол блудан,
И светиња Светих под ноге се меће!
И пољубац сваки ког сам свесно жудан
Кап је златног блата на зрцалу среће.

Десанка Максимовић

рођена је 16. маја 1898. године

СЕЛИЦЕ

Кроз ноћ и влагу
дивље се гуске селе југу
и болно кричу.

Осећам жељу да мутну неку
напишем причу:
како односе оне собом
на крила своја бела два
из душе моје драго нешто,
а не знам куда,
и не знам шта.

Виктор Иго

умро је 22. маја 1885. године

О, ЉУБАВИ

Зар не, о љубави, да ноћ споро тече,
Кад, док лежиш сама, сан бежи од жене,
Кад свакога сата споља звона јече,
И часовник бруји тренем што га прене?

Док будна сањариш под теретом тмине,
Самоћа ти не да лек што умор брише:
Ни сан, да ти са њим ноћ што брже мине,
Ни љубав, да са њом сан не желиш више.

Алекса Шантић

рођен у је Мостару 27. маја 1868. године

ПОД ВРБАМА

Сјај ђурђевске зоре ране
Падао је преко страна,
А ти крадом газила си
У ријеку, испод грана.

Врану свилу твоје косе
Мрсио је вјетар ти'о;
Ја, дршћући као трска,
Под врбом сам скривен био.

Сребрн талас о хрид голу
Расипô се меко, мекше;
Ја на твоја њедра бацих
Струк вријеска и мелекше.

Ти затрепта, мила, нага,
И у воду сва се скупи...
У љиљане лица твога
Пурпурна се ватра упи...

И док лептир кружио те
Кô водени цвијет мио.
Ја, дршћући као трска,
Под врбом сам скривен био.

Коста Абрашевић

рођен је 29. маја 1879. године

ЗВИЖДИ ВЕТРЕ

Звижди ветре, на све стране,
чупај дрво, крши гране!
Свом силином свога лета
хуји, јури, преко света.
Звижди песму – да се хори!
Храбром борцу да се бори
за живота свога цела
за идеју за начела.
Нек' га увек прати нада:
да ће, кад га смрт свлада,
нови борци да се јате,
барјак његов да прихвате.
Звижди песму, звижди свима,
силницима, тиранима!

Звижди ветре, јаче, тише,
лети ниже, лети више!
У руднике тамне сиђи,
фабрикама влажним приђи;
кроз тамнице мрачне бруји,
преко тучних њива хуји –
свуд где чујес тужна крика
раденица, мученица,
кроз редове њихне спеси,
силном надом крепи, теси,
песмом наде, песмом моћи,
песмом среће, што ће доћи,
лечи јаде ломних груди,
зору јављај, из сна буди.

Звижди ветре, летећ журно,
звижди громко, силно, бурно;
у висину лет свој дижи,
у све краје света стижи,
звижди химну, чији гласи
нек' се разлију ко таласи,
химну братства — свет да сроди —
једнакости и слободи.

Из нашег архива

(пети број)

ЉУБАВНА ПОЕЗИЈА МИЛУТИНА БОЈИЋА

Пише: Зорица Савић

Милутин Бојић је био песник, драмски писац, књижевни и позоришни критичар. Његово стваралаштво је изузетно разноврсно и плодно. Када је умро, имао је објављене две збирке песама: *Песме* (1914) и *Песме бола и поноса* (1917), поему *Каин* (1915), драму *Краљева јесен*, изведену у Народном позоришту (1913), велики број књижевних и позоришних приказа, шест драма у рукопису, фрагменте велике поеме о страдању српског народа *Вечна стража*. За свог кратког живота оставио је неизбрисив траг у српској књижевности, али је његова песничка судбина слична судбини Бранка Радичевића, остао је упамћен по једној песми - *Плава гробница*. Неправедно је запостављено остало његово стваралаштво, мада је највећи поетски домет постигао у својим сонетима. Његова љубавна лирика је мање позната, иако је унео нову осећајност у српску љубавну поезију.

За разлику од тадашњих песника, који опевају жену као тајанствено биће за којим се чезне, која је више од сна него од крви и меса, а љубав је сентиментална, патријархално чедна, Бојићева љубавна поезија је еротична, страсна, младалачки необуздана. Он се одриче сентиментализма тадашње љубавне лирике, тежи за новом љубавном поетиком коју одликују природност, путеност, чулност.

Ми смо деца среће и живота зрела,
Наша чудна љубав до нискости нага,
Мрзи легендарних ноћи чеда свела:

За њу младост бог је, а страст јој је снага.
(Пољубац)

Она смело руши све предрасуде, одриче се лажног стида и пркоси малограђанском моралу:

И пљујте ме зато ко страшило света:
Ја вас учим сраму и нискости скота;
Куните ме гласно. Зар то мени смета?
Ја тражим садашњост немоћна живота.
(Авет)

Страсна младалачка хтења се испољавају у поезији која пламти од жудње и узбуркава крв. У песми *Химна* песник узвишеним тоном, уз повишену температуру, хучним стиховима који брује од радости и животног полета и заноса, слави сладострашће које води до љубавне екстазе и среће:

ХИМНА

Жедан сам те, Сласти, јер у души чујем
Крик вечите жудње, и, кô идол свети,
Постала си симбол у болу, у сети.
Хоћу те, Животе, и страсно те штујем,

У вртлогу страха ја о теби снујем.
Рођен сам да будем пророк оној чети,
Што ће ведре чела силно тебе хтети.
Љубави н Срећо, кô кобац вас кљујем!

Док дамари прште и играју жиле,
Тонем у дубине, где се свесно скриле
У дремежу тихом снене кћери Тајне.

Тад врлине певам дубоким опелом,
Истурених уста пијем снагом целом
Сласти, сласти дубоке, бескрајне.

Љубав је сва од телесне страсти, он воли оно што може да види, осети додиром, доживи чулима. Пунокрвна младост жели да се препусти тој жудњи и испије је до краја, без спутавања, обуздавања, „до амбиса страсти“ као да слуги да неће успети да узме довољно од живота који брзо пролази:

Волим твоје уде сазреле и вруће
И детињско око што немиром жеже;

Волим лепе руке похотне и мале,
Волим твоје тело кад живцима цепти;

Волим те и нико волети те неће
Живцима што дршћу хиљадама капи,
Док демонска рука гура нас и креће
До пред амбис страсти, што пред нама зјапи.
(Ветром шибани)

Често се сматрао страсником, песником чулне, путене љубави, али та љубав није ниска похота и гола страст. Таква љубав, која се испољава преко телесних манифестација, погледом, додиром, пољупцем, загрљајем, је поистовећивање тела са душом и не губи ништа од узвишености и духовне лепоте. Она само тежи за потпуним предавањем, без остатка, до последње капи крви, до последњег даха:

Да отворим жиле хтео бих у трену
И ти на њих усне да поставиш жудно
И крв да ми сишеш, док ти жудње вену
И, док мрем, да топлиш моје тело студно.

И тад отрована, дахом мога леша,
Да ме гризеш, док ти трну уди голи,
Да кричиш док ти се жуч крвљу комеша
И да свесно појмиш овај понос холи,
Кад се дивље, лудо само крвљу воли.
(Ветром шибани)

У њему је постајала снажна, незасита жеђ за потпуним доживљајем свих радости, лепоте, а нарочито љубави, потреба да се живот проживи у потпуности, али у њему је живео и скептик који је сумњао у трајност љубавних осећања, осећајући пролазност и најснажнијих осећања. Из страха од пролазности, он је некад спреман да се одрекне својих жеља, што није карактеристично за његову природу и његову поезију. Као у песми *Пут*, у којој се по осећајности више приближава својим савременицима, пре свега Ракићу:

Не стапајмо усне, јер се љубав сити;
Вај, све ближе дан је бесветих кумира,
Дан кад више неће у нас страха бити,
А пресићен нагон затражиће мира.

Како брзо небо бива идол блудан,
И светиња Светих под ноге се меће!
И пољубац сваки ког сам свесно жудан
Кап је златног блата на зрцалу среће.

(Пут)

У његовој љубави је најснажнији тренутни занос, предавање страстима, али се стиче утисак да је краткотрајан, долази до досаде, презасићења, равнодушности. Бурна осећања, попут олује, ватра која се силовито распламса и баш због те силовитости брзо и згасне:

42. сонет КОМЕДИЈА ЉУБАВИ

Уморан сам, драга, од љубави наше
И кô тешки терет на очи ми пада
Несвестица пуна и среће и јада,
Кô пијанство после искапљене чаше.

Вај, знај, мене такве нејасности плаше.
Моја јасна душа вечне среће рада
Узбуђена дршће и губи се када
Засити се, кад кô херој сабљу паше

После много борби и пресит победа,
Јер никада краја том нереду реда!
Равнодушно слуша глас ти истоветан,

А до скоро ја сам трептао сав збуњен,
Кад ти такнем усне, свет за мене цветан,
А данас те жалим као цвет окруњен.

Стално у сукобу са собом, између сладострасника и скептика
који осећа пролазност и ништавило свега, па и љубави:

Но то ће бити за тренут, а потом
У наше очи леш ће маја лећи
И тај тренутни осмех ће изрећи

Суд над некада вољеним животом:
Оно што тада звасмо живот цео
Беше тек један мали, светли део.
(XIII сонет)

.....
Али та је жеља скамењена, пушта,
Јер оком се ниже
Ред идола, чија још ме пеку уста:
Мртви ми се ближе.
(Покајање)

Он осећа жудњу великог љубавника, чежњу да све проживи
до краја, осећа и велича моћ жене и проживљава тај занос у
потпуности, са оптимистичким жаром, за разлику од осталих
песника тога доба. Али у неким тренуцима, он посустаје, уморан од
борбе:

Чуј како је ноћас шум цветова речит,
Збори нам о Новом с пуно сласти мамне,
Препун неситости, препун чежње пламне.
Из свакога цвета хоћу по кап једну.

Кидајмо их! Али низ је њихов вечит.
Ређају се боје пресветле, претамне
И игре мириса слатке и помамне
Кидајмо их пре но издахнути хтедну.

Но све их је више, а стаза се шири,
Води ли нас гробљу, где се свесно мир
Безбрижна веселост и старачки сумор?

Мириси нас гуше, но циљу смо ближе.
С тајанственог брда поклопац се диже,
У дну пећине се блиста натпис: Умор.
(XII сонет)

.....

Стара се прича поновила снова:
У стари гроб је дошла туга нова
А мислио сам младалачком чашом

Да певам химну, појен срећом нашом.
О, зашто, дуси, црном руком вашом
На старом крсту позлатисте слова!
(XXVII сонет)

.....

Читаве ноћи сажиху ме, пеку
Негдашњи снови проживеле среће
И тешки сумор сагиба ми плеће
И само чујем смрти тешку јеку.

И жудим косу твоју тако меку.
А чежње моје, све дубље, све веће,
Очајна неман црном косом среће
А око грли пучину далеку.

И све је пусто у околу целом
И раскош боја звони ми опелом
Кô сјајни пролог неке патње грозне.

О, чему сјај тај што дан очарава
Кад моја срећа на дну Прошлог спава?
И тихо јецам сред вечери позне.
(XXIII сонет)

На једној страни сладострашће, необуздани младалачки жар и изражени хедонизам, а на другој дубока сета, меланхолија, сумња и песимизам. То су супротности Бојићеве поезије, који се стално смењују, да би пред крај живота, под утицајем спољашњих околности, надвладао песимистични и тамнији.

.....
Да у твојој оку, да у свакој црти,
Губим се ко пређе,
Далеко од бола, далеко од смрти
Правртом без међе.

Али та је жеља скамењена, пуста,
Јер оком се ниже
Ред идола, чија још ме пеку уста:
Мртви ми се ближе.
(Покајање)

.....
Јер у сутон груди пуне су ми плача.
Можда је то скривен бол што дању ћути
А у сутон јасно, када мру тренути,

Осећа како се у старост корача.
Море пролазности дан свирепо гута
Хладно за бол душа што у њему плута.

Страх ме од самоће кад време корача.
(Сонет XXXVI)

И управо та противречност у његовој природи и поезији и унутрашњи сукоб који произилази из ње, чине га великим лирским песником. У једном часу и сам песник бива свестан те двострукости своје личности и свог певања да се искрено пита да ли је само

глумио и пред самим собом тај оптимизам, вољу за лепотама живота, безграничну веру у своје моћи:

.....
Данас паде идол и сав сјај се отре,
У костур се труо претвори сав блесак.
Место усред врта нађох се пред гробом,

Одакле с презрењем на ме змије мотре.
О, разумем пада страховити тресак:
Ја сам био глумац и пред самим собом.
(I сонет)

Неки су његову поезију сврставали у неоромантизам, међутим, романтичарско у његовој поезији је пре израз песникове природе него припадност правцу. По својим одликама она је најближа модерни: певање о интимном, изразита субјективност, веома присутан мотив љубави и жене, меланхолична и суморна расположења, (али, оно што га одваја од њих су они стихови у којима су расположења полетна, ватрена, оптимистична, са пуно страсти и осећањем интензивног живота и здраве пуноће), музикалност стиха која је веома изразита код њега, велика посвећеност форми, тема пејзажа који је део душевног стања, али Бојићева поезија има и карактеристике које је разликују од поезије његових савременика. На неке смо већ указали у претходном излагању.

Код Бојића је веома присутан мотив природе. Можда је на то утицао његов живот у таквом окружењу: „Према сећању песниковог млађег брата Радивоја, имање Бојићевих се налазило на уласку у београдску Палилулу, било је пространо, са широким лицем и великом дубином... Иза куће је била башта са око стотину разних воћки... Целог лета смењивали су се мириси и боје, сунце је дочаравало у авлијама омамљив дах шебоја и ружа, а у башти чепуркање птица и слadak одсјај зрелог воћа. Било је изобиље плодова, редом су пристизале бербе појединих дрвета...”

Његова поезија обилује веома изражајним, визуелно и акустично богатим песничким сликама којима песник изражава своја

душевна расположења. То је присутно и у његовој љубавној поезији, навешћемо само неке примере који то илуструју:

О, јадни моји кринови и лале,
Спустите главе, треба да се вене,
Нећете више у јутарње смене
Осмехе чути и клике и шале.
(Сонет XXVIII)

.....

Волео си онда и кад север цвили,
А данас си тужан. Пољана је иста
И ведро и млада, а небеса чиста.
Но твој поглед лута, јер он Прошло жели.
(Сонети, XX)

.....

Ти гледаш водопад како се пенуши,
Слушаш фијук ветра крај речних обала,
И осећаш маглу што штипа и гуши,
Но не видиш сунце у бари сред кала.

Гледаш како грана за граном се суши
И прелива јесен изнад морских вала
Уморнога сунца хиљадама шара
И мре тисућ боја шумом четинара.
(Лепота)

.....

Љубичастом паром дише
Земља сана,
Модри су чемпреси сагли главе тужно,
Врх мртвога мора крикне која врана,
У златноме бакру тоне сунце јужно.
(Бајка о жени)

.....

Греју ме твоје очи пуне магле,
Кô језера су где се оцртава
Предзимско небо, што над њима спава,

И мрке тисе, што се над њих сагле.
(Језера)

Бојић је, као и остали модернисти, веома држао до форме, али у неким песмама понесен осећањима занемарује версифика-цијске потребе, што су му критичари замерали. Ако се посматра са овог растојања, после свих промена које је поезија доживела од модерне до данас, то се не мора схватити као недостатак, већ као искорак у оне поетске тежње које ће наступити касније. Од стихова најзаступљенији су дванаестерац и једанаестерац као и код осталих модерниста, а од строфа заступљени су углавном катрен и октет и омиљена форма сонет у коме је достигао највиши уметнички дomet. Његови стихови су веома мелодични и ритмични. Тамо где су изражена осећања оптимизма, радости, страсти они су изразито звучни, снажни, силовити, полетни, стиче се утисак да настају спонтано и лако. Његову поезију одликују и богатство речника и изражајност песничких слика.

Најбитнија сличност са песницима модерне је што је највећу пажњу поклањао мотиву љубави, која је за разлику од осталих песника тога доба, као што смо рекли, најчешће чулна, а жена стварна, путена. Жени и љубави ће посветити велики број песама. Иако је сматран за песника чулне, еротичне љубави, његов доживљај жене није тако једностран, креће се од платонског доживљаја жене, слутњи о жени, жени као идеалу живота до еротског доживљаја, као и код осталих модерниста. Али оно што га разликује од њих су они стихови са израженом еротиком.

У песми *Бајка о жени*, првобитни човек, сиров, пун длаке и зноја, налази се сред божанских лепота природе, у раскоши боја, светлости, мириса, али у стању равнодушности и досаде, са слутњом да мора да постоји нешто више што би могло да пробуди

животност у њему и изазове дубљи утисак. Кад се појави она, жена, у њему се „страст зацерека“. Жена је откриће као највиши смисао и суштина живљења:

БАЈКА О ЖЕНИ

Љубичастом паром дише Земља сана,
Модри су чемпреси сагли главе тужно,
Врх мртвога мора крикне која врана,
У златноме бакру тоне сунце јужно.

Усијан се песак бели и прелива,
Задрев у небеса ред планина спава,
На црвеном жалу слет ждралова снива,
Рој мушица дршће изнад речних става.

Врућ, запахнут миром и музиком боја,
Са досадом Човек сву ту раскош мотри,
Лежи сиров, крвав, пун длаке и зноја,
И тражи у сунцу да свој одглед смотри.

Зрелост једрог дана празна му је сена,
Нејасних облика једно Ново чека,
Скуп раскоши, сунца, нестално ко пена.
- И одједном он се страшћу зацерека.

Са јелових гора слазила је Жена.

Она није само женка створена за пожуду мушкарца, како се често тумачи Бојићева жена, већ много више од тога. Без ње живот је бесмислен, ни највеће лепоте света нису у стању да оставе дубљи утисак без присуства жене. Зато је Бојић поставља испред свих вредности:

„У царству лепоте жена круну носи.“
(Лепота)

Мада је понекад узрок разочарења и бола, она остаје стална тежња и потреба његовог бића:

И када те мрзим, тад мој бол те воли
И док моју душу Твоји греси тлаче,
Кô очајник с чијег чела сјај се смаче,
Желим те тад, кад ме бол због тебе сколи.
(XXXIX сонет)

Жена је за Бојића непресушни извор инспирације и поетског стварања, покретачка снага и најбитнији смисао постојања:

За мене ноћас васељене није,
Очи су твоје сунца, звезде, дуге,
Усне скуп сласти, осмеха и туге,
Косе дах мора и шуштање шума.

Срце звук песме што пожудно бије,
Реч час заповест, час понизност слуге,
Циљ си ком воде сви пути, све пруге,
Пред ким се ништи гордост људског ума.
(IV сонет)

Бојићева љубавна поезија је недовољно присутна иако по својој вредности заслужује већу пажњу и истраживање. Осећајност изражена у његовим љубавним стиховима није изгубила од своје савремености. Његовом прераном смрћу, српска поезија је много изгубила, и можемо само са жаљењем да се питамо којим путем би ишло његово стваралаштво и какав допринос би дао српској поезији, када нам је оставио тако много за свог краткотрајног живота.

Легенда која живи | Десанка Максимовић

Десанка Максимовић је рођена 16. маја 1898. године у селу Рабровици као најстарије од осморо деце Драгиње и Михаила Максимовића, учитеља. Десанкине успомене на детињство, много присутне у њеној поезији, односе се на Бранковину у коју је отац премештен након њеног рођења, и где је завршила прва три разреда основне школе. Касније њен отац добија промену службе и 1908. године са породицом прелази у Ваљево где ће Десанка завршити основну школу и гимназију. Књижевност јој је предавао Сима Пандуровић, који је приметио њен таленат и подржао је у писању, али су гимназијски дани убрзо прекинути Првим светским ратом. После положене матуре Десанка је на Филозофском факултету у Београду уписала студије упоредне књижевности, историје и историје уметности. Прве стихове објавила је у часопису *Мисао* 1920. године, а најбоље је примљена песма *Стрепња*. При крају студија радила је у обреновачкој приватној гимназији, а након дипломирања 1923. године била је постављена за суплента Треће женске београдске гимназије. Следеће године објављена је њена прва збирка једноставног назива *Песме*. Како је током студија испољила интересовање за књижевност других земаља, у првом реду Француске, као стипендиста француске владе боравила је у Паризу. После доласка у Београд 1926. године радила је у женској гимназији све до почетка Другог светског рата. У међувремену, појавиле су се збирке песама и приповедака: *Врт детињства*, *Зелени витез*, *Лудило срца*, *Срце лутке спаваљке*, *Како они живе*, *Нове песме*, *Распеване приче...*

Страдање српског народа опевала је у чувеним родољубивим

песмама *Србија се буди* и *Спомен на устанак* и најснажнијој својој песми те врсте надахнутој крагујевачком октобарском трагедијом *Крвавој бајци*.

У послератном периоду издавају се књиге: *Песник и завичај*, *Мирис земље*, *Говори тихо*, *Тражим помиловање*, *Немам више времена*, *Писма из Норвешке*, *Летопис Перунових потомака*, *Озон завичаја*, *Слово љубави*...

За стваралачки рад добијала је највиша државна признања и награде и постала редовни члан САНУ.

Десанка Максимовић је умрла 11. фебруара 1993. године у Београду, а сахрањена је у Бранковини.

ОЖИЉАК

Има у души мојој ожиљак
који само у сну боли.
Дању се смејем и не осећам га,
ноћу нејасно
тишти хладноћом
успомене на неку смрт.

И не знам од ког бола је остао,
и да ли је то било јутро
или сутон кад се урезао у моју душу.
И често се бојим:
можда он није траг прошлости,
можда је
тамна слутња на нешто болно
што душу очекује.

ПРИЧА О ПЕСНИКУ

Судба моја јесте чудесна:
ја сам ловац срца свога рођеног.
Своје среће и болове лакоме
у слова сам оковала удесна
и редом их показујем свакоме.
Ја сам ловац срца свога рођеног,
као лаки на раскршћу врг
жеђи свакој сама сам га поднела.
О, на општи, на шарени трг
ја сам срце своје однела.

Ја сам ловац срца свога рођеног,
кроз речи сам сејући га разне
успавати хтела своје ноћи несане,
испунити хтела своје зоре празне.
Ја сам хтела да ми туга пресане
говорећи гласно своју тугу.
Себе свима препричавајући
у душу сам хтела навратити
радости несталну дугу.

И знам, и на оној страни света,
у дан тај или ноћ или зору прву
кад све остало буде ми свеједно,
и тада биће све у мени жедно:
да звезди, да круницу цвета,
да мрском маленом црву,
крај којих смрт ме буде пронела,
отворим срце, колико га будем
са обала живота понела.

ОПРАВДАЊЕ

Срце моје мисли вечито
неку тужну мисао.
И ма шта са мном било:
будем ли коме постала
жена верна,
или драгана чија,
или ма шта друго;
или будем увек смерна
сањалица остала.
Буде ли душа моја свето седиште
једне љубави;
или срце моје болно средиште
свих нежности,
ти мене увек воли:

Јер срце моје мисли вечито
неку тужну мисао
што мене једино боли.

И ма чега да се латим,
племенитог или злог:
могнем ли због других да патим,
или будем неку срећу срца свог
туђим болом купила;
будем ли каткад праштала,
или се будем увек светила,
знај да сам грехове све
већ давно искупила,
знај да сам већ давно
због свега испаштала,
и увек ми опрости:

Јер срце моје мисли вечито
неку тужну мисао
што мене једино жалости.

СЕЋАЊЕ

Били су благословени сви часови
што смо их заједно провели,
сви заједнички залогаји;
кроз многе мутне дане и јесени
оно пролеће још сјаји.

Благословен био је сваки поглед
којим си ме икада обдарио
и сваки топли израз твога лица,
и рој свих оних пролазних ситница
милоште пуних.

Ниједној ливади није топлота сунца
била толико слатка
колико мени тада твоја љубав.
И дан и ноћ и недеља чинила ми се кратка
кад сам с тобом.

Била ми је ужа те увек топла душа
као земља тек узорана.
Чини ми се да сам у оно доба
била лепа и срећна сваког дана.
Било је све као у сну девојака.

Чини ми се да си се на мене увек осмехивао,
да ниједан дан с тобом није ружан
ни празан бивао;
да су не приметно текли часови и кад
се ради и кад се одмара.
Препун и слadak био ми је живот тад
као плод нара.

Било је све као у сну девојака.
Куд год смо заједно ишли,
земља нам је цветала и рудила.
И да се још једном родим,
опет бих оне дане зажудила.

КИША

Ти кишу волиш, ево киша пада.
Не чини ли ти се, благе успаванке,
што би их с најдражих уста хтео чути,
гласови о којим увек са жудњом сневаш
по свој васиони да су разасути?

Не чини ли ти се да најслађи снови
у сузе теку претворени многе?
Не чини ли ти се, негде као плима
нечија нежност према теби расте,
и просипа се ту пред твоје ноге?
Не чини ли ти се, неко тихо зове:
дођи к мени, дођи, дођи.

Не чини ли ти се да говоре капи,
да одјекују сви простори сури:
пожури к мени, пожури, пожури.
Не чини ли ти се, безброј неких грла
нечијим меким гласом умиљатим
да ти говори:
патим, патим, патим.

Не чини ли ти се, пљусак миловања
о ком се у најтишим часовима сања
да лије са свих грана и олука,
буја по градским плочницима голим,
и да глас неки топлога призвука
шумори одасвуд:
волим, волим, волим.
Не чини ли се, у налету јачем
неко ко дуго је сузе уздржаво
да сад их лије и боље му бива?
Не чини ли ти се, одасвуд се слива,
одасвуд рони:
Плачем, плачем, плачем.

Не чини ли ти се, мада сунца нема,
лепота нека како свиће свуда
о којој си сањао од постања?
Не чини ли ти се да говоре капи,
да чујеш из њих топла обећања:
догодиће се чуда, чуда, чуда.

И ОВДЕ

И овде, на ничијој земљи,
Улазиш ми у сан као у дворе
Које си напустио тек јуче.
Улазиш кроз затворене капије
И кроз поре,
Као да си од мога сна у дугом путу
Погубио кључе.

Улазиш у закључане просторе
Слуха и вида,
Провучеш се испод очних капака
Као месечева зрака,
Као лопов прескочиш
Сну преко зида.

У земљу ничију
Склизнеш по јаве и нејаве самом шаву,
Пробудиш поноћ успавану,
Суза укапаш у кладенце,
Негде дигнеш,
Негде спустиш болу брану,
И тек те јутро однесе на свом сплаву.

ДОДИР

Ноћас ме у сну таче нека рука,
Не знам која,
Сасвим кратко,
Само вечност до три док изброја.

И од тог додира дође до споја
Мене и неког звезданог света -
Не знам са којом од безброја
Маглина, звезда и планета,
Са којом од дуга.

Само ниједнога небеског слоја,
Ниједног круга,
Не могах се сетити кад се пренух -
Сем оне руке
Заборавих све у трену.

Мајчино срце | Анђелко Заблаћански

Младић тешко страда. Налази се на ивици живота и смрти. Ни доктори не знају којем свету је ближи, земаљском или небеском. Његова мајка их моли да је пуне да га види. Свесна је, ако данас не уђе у његову собу, никад више неће видети вране очи свог јединца. Моли, цвили као у кљуси ухваћена вучица, али је не пуштају. Главни лекар, гутајући кнедлу, вештачки дрско јој каже:

- Плакаћеш. Не могу. Твоје сузе ће га узнемирети. И овако му је температура на ивици коју може поднети.

Она му љуби руке, моли, јеца:

- Пустите ме да га мајка само још једном помилује по коси. Да видим очи мајчине.

-Ето. Плачеш већ сад. Не могу. Разумем те, али разуми и ти мене.

- Нећу плакати - брише сузе, престаје да јеца. - Нећу плакати. Ево, видите. Не плачем. Ако треба и осмехнућу се. Смешућу се, обећавам.

Доктор је гледа неколико тренутака. Гледа њене очи, а види поглед своје мајке.

- Добро. Уведите је - обраћа се медицинским сестрама.

Несрећена жена улази, гледа свог сина, његово скрхано тело, његове ужарене а напола угашене очи. Држи га за руку и осмехује се. Смешу се тако убедљиво да њен син, потпуно свестан стања у коме се налази, помисли:

- Боже, моја мајка је кроз полудела.

А она га љуби с осмехом који не скида са лица. Прича му како су га девојке поздравиле.

- Имаш их много, мангупе мамин - стеже му клонулу руку и даље се осмехујући.

Кажу јој да је време да изађе. Излази, маше са смешком свом сину, а чим за њом затворе врата скљока се од бола насред ходника.

Младић се чуди, зна да је тешко повређен. А можда и није, помисли, чим му се мајка тако радосно осмехује.

- Да. Није она луда. Како ми је само пало на памет да умирем. Не би се она онако смејала. О, Боже! Жив сам. Живећу - шапутао је с осмехом младић.

Мајку скрхану од бола једва су повратили у живот. Два дана касније лекар јој је рекао:

- Бог се смиловао. Ми смо били немоћни, али твој син ће преживети. Са овом повредом преживи један од хиљаду. Твој осмех, твоје срце... О, Боже - настави доктор да говори сам са собом одлазећи низ дугачак болнички ходник.

Она га прати погледом, тргне се, и заплаче уз незаустављиви осмех који јој је кидао срце. Кидао својом снагом, својом блиставошћу мајчинског срца. Радошћу.

Прича из заумља

Тополин лист | Јелена Цветковић

Вијуга река. А ја, поглед не могу да померим са високих топола што шуште над њом. Застала сам на мосту, наслонила се на камени зид, и све ми се чини да чујем шапутање. Хучи вода пода мнош, ситни валови се преплићу, па ударају једни о друге. Трава се заплела у њих, спотиче их да се оклизну и погреше свој пут, а они се отимају као дете из мајчиног наручја, и некако клизећи, мигољећи се, одлазе својим путем.

Све ми се, ипак, чини да чујем неко притајено причање, па окрећем главу ка ветру што ме не штеди, већ удара свом снагом дуге праменове непослушне косе. Умирих мисли, рекох срцу да стане на час, и тад ветровом стазом долете ми тихи глас високе тополе.

- Лако је теби да ћутиш - причало је дрво - ти си камен. Ништа те не помера, ништа са земље не миче.

- Вараш се - одговори камен - јуче сам био на другој страни реке. Увече ме нека деца бацила овамо, још земљу нисам утабао. Само се преврћем, као да нисам на истом тлу.

- Али си сада ту - настави висока тополя - и можда те две године, па и више, нико руком неће дотаћи. Мироваћеш и спокојно спавати. Ја чим заспим, долети неки ветар, макар и најмањи, додирне ми нејакне листове и пробуди ме из сна. Мира ми не да.

Тужно спусти свој глас топола и уздахну дубоко. Ја уздахнух за њом, тихо, једва чујно, у страху да не прекинем разговор какав никада нисам чула.

- Барем имаш мира кад нема ветра, а њега често изостаје, нарочито лети - проговори река. - Да си од воде сачињена, стално би некуд ишла, таласала се, и никад не би стајала. Ја никад не спавам, никад мир нисам упознала.

- Ипак, некуд идеш - сетно узврати тополя - можда те твој мир чека негде у даљини. Ја и камен се нећемо помаћи, и никада нас мир неће загрлити.

Како топола још једном дубоко уздахну, мени хладан ветар проструја телом. Ниоткуд, олујни дах удари моје руке које су се грчевито држале за камени мост.

- Да сте као ја - загрме ветар попут грома - стално би вас небо бацало с једне стране света на другу. Ја сам сачињен од немира.

- Поштеди ме некад у јесен, кад сунчеви зраци најлепше додирују земљу - понизно се обрати ветру топола.

- Радо бих, али не могу. Ја делим немир са небом, ви морате са мном - одлучно рече ветар, и прохуја поред моје главе.

Душа ми је затреперила попут тополиног листа. И знала сам - примила сам свој део свеприсутног немира.

Четири песме | Мирјана Бекчић

БУЂЕЊЕ

Ниси знала да буђење,
тебе у мени,
отвара веру
у вечност постојања.

Ниси знала да цветање
умрлог у срцу,
могуће је
уз твоје очи маглом обавијене.

Ниси ни слутила
отварање новог поглавља
давно заборављене књиге
далеко у ледницима.

Ниси, јер негде си своје
песме писала,
у стиховима живела и умирала,
не знајући
да ће буђење тебе у мени
донети најлепши сонет
о љубави.

Ни ја нисам знао,
колико киша зна да буде бајковита,
све док је нисам погледао
твојим зеницама.

Нисам ни слутио
буђење себе у теби,
док ми две беле латице
нису дотакле образе,
а сва нежност се слила

као кап росе
у те додире.

Ништа нисам знао,
док нас две усамљене травке
није спојило сунце.

ТВОЈА

Могла бих провести живот,
у твојим грудима.
Затворених очију ходати беспућима твојих зеница,
могла бих се истопити на твојим длановима
и нестати у сањивим облацима,
а и даље твоја -
Љубави одсањана.

Могла бих бити жена
чежњом и надом умивена,
сенка која на прстима хода између твојих већа,
живи у сваком гутљају непопијеног вина,
не би ли те трезног опила
и једном - кад све прође нестала
у сањивим облацима,
међу којима бих и даље била твоја-
Љубави одсањана.

С ТОБОМ У СЕБИ

Сунце си сакрила у очима,
мекана трава никла ти из дланова,
из косе извирују пупољци дивљих љиљана,
на уснама ти кише јулске,
у ушну шкољку сместила си тајне
морских сирена,
мислима летиш кô птица селица,
на стопалима чуваш карту света,
у грудима жар језгра земље.

Како онда знаш ко си
и где припадаш?

ПЕСМА БЕЗ ИМЕНА

Кад сумануто брбљам
у мени вршти тишина,
у мени загаламе фанфаре
свих туга које су се накупиле,
због давно несталих мора,
крвавих тротоара,
бачених тела у поноре.
због свега што је било,
а није морало да буде.

Кад јецам гласно,
у мени су збегови
који шкрипе као коњске запреге,
од туђе муке,
бола и патње,
због свега што је било,
а није морало да буде.

Кад склупчам тело
као у утроби своје мајке,
у мени свака вена заплаче
љубичастим сузама,
због свега што је шибало,
Због свега што је кожу
изнутра парало.

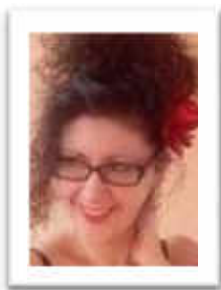
И не дам да утихне
ни јад, ни жалопољка,
зарад бачених година
које ћу тек да проживим.

Мирјана Бекчић

Критика

Верност | Стефано Цеки

Пише: Сања Живковић

Роман *Верност*, књижевника Стефана Цекија, дело је у којем аутор одговара на питање да ли су најважније особе у нашем животу оне којима смо остали верни, те на необичан начин третира тему верности, али и случајности, пријатељства и односа између сестара. Такође, у њему се на интересантан начин мешају прошлост и садашњост и доказује да случајности не постоје, те да је све у животу унапред испланирано.

Оно од чега ћемо поћи приликом приказа овог дела јесте његова структура, која се може упоредити са обрнутом купом. Њен врх чини сусрет двају сестара, Глорије и Рахеле, одакле почиње да се шири прича из које сазнајемо много тога. Наиме, Рахела, горда, амбициозна и „чудна“ жена, постаје нека врста исповедника сестри Глорији, која је остала удовица и једина утеха су јој деца и телевизијски „сусрети“ са човеком кога је волела. Парадокс лежи у чињеници да муж, којем остаје телесно верна до краја његовог живота, бива у њеном сећању споменут свега два пута у неколико реченица, док већину сећања заузима прича о Раулу, човеку кога је упознала наизглед случајно и у којег се заљубила, и Оскару, човеку кога је сматрала пријатељем. Управо то покреће питање разлога останка са мужем Марчелом. Да ли је одустала од Раула из страха од новог, због навике и тежње да сачува породични мир или из љубави, остаје нејасно до краја романа, што омогућава читаоцу да постане део „истражног“ процеса и сам докучи одговор. Оно што је

сигурно јесте да је сусрет са Раулом донео ведрину у Глоријин живот, чежњу да се осети слобода, какву је он доживљавао сваку пут када би сео у свој брод или чамац. Он је тај који ће јој за живота помоћи да из другог угла погледа пријатеља Оскара, али и човек чија ће заоставштина довести Рахелу Глорији. Такође, донео јој је и једно ново поимање љубави без телесног спајања, среће проузроковане само посматрањем издалека онога који се воли. Тиме је отворено питање преваре, тј. да ли је Глорија остала верна свом супругу тиме што га није телесно преварила? Очито није, чиме се потврђује да је духовна превара много дубља од телесне. Наиме, иако на први поглед делује да је остала верна супругу, заправо је једино Раул имао њену потпуну верност, јер га је и након што су се последњи пут видели пратила и посматрала издалека не дозволивши да се сећање на оно што су проживели икада угаси. Аутор се, можемо рећи, поиграо са насловом и покушао да завара читаоца који, уколико површно сагледа ово дело, може га схватити као причу о верности према супругу, иако је ово заправо прича о верности према вољеном бићу која је једина неуништива и нераскидива, која не познаје никакве кодексе. Глорија је пред светом постала удовица Марчеловом смрћу, а њено право удовиштво почело је писмом које јој је Рахела донела, а које је грешком завршило на њеној адреси. У њему сазнаје да је Раул умро и да јој је у аманет оставио писмо. Кључ и шкриња у којем се оно налази симболично представљају кључ њихових емоција, те јој он у писму признаје да јој је остао веран до краја живота. И као што ни њихов сусрет није био случајан, ни одлазак писма на погрешну адресу то није био, јер је поново спојио сестре, које су се сећањима и преиспитивањима поново приближиле једна другој. Сва она Рахелина немања времена за Глорију, вратила су јој се као бумеранг, те је коначно схватила колико је пропустила одвојеношћу од сестре. Чини се да су се поново упознавале и да их је спојило управо оно што их је некад раздвајало - међусобна супротност. Други мушкарац на кога Глорија чува важно сећање је Оскар, њен пријатељ, геј, љубитељ уметности и свега што је лепо. Он је човек који се поиграо са животом стремећи једино да досегне његову

суштину. Растрзаност између онога што се може и онога што се хоће ставиће га у процеп, који ће га до краја романа и прогутати.

Што се тиче стилских одлика, роман је писан у трећем лицу. Интересантно је и то да је свако Глоријино сећање првом реченицом дато у првом лицу, а остатак у трећем, што представља извештај вид дистанце јунакиње од онога што јој се догодило. Број дијалога сведен је на минимум, док је акценат на унутрашњим проживљавањима главне јунакиње. Примећује се да су описи јунака такође, минимални, док су описи локалитета детаљни. Тиме је читаоцу остављено да сам „доцрта“ портрете јунака, али да пред очима оживи лепоте Јерусалима, Њујорка итд.

На крају можемо рећи да је Цеки својим делом „загребао“ по најтананијим слојевима људске душе тежећи да читаоца наведе да промисли о животу, верности и љубави. Истовремено је показао да душа не познаје кодексе и да човек остаје духовно веран само ономе кога истински воли, било да је са њим остварио телесну љубав или не, али и да су људи само пиони виших сила, те да се судбински сусрети не могу избећи. Они су ту да нас науче животу и наведу да се запитамо ко смо ми заиста и шта је то што истински желимо.

Три песме | Милена Ћировић

МИСАО У РЕЧИ

Моћ речи лажне, свирепе и црне,
Све оно што изговорено није,
Да од значења њена и ум трне.
Међ` редовима мисо што се крије.

Кô авет из неке песме, звер у њој
Гледа човека на пропланку, сам,
Дивља, очи од глади махните јој.
Он стоји без речи, ветром ишибан.

У сутону што по њему пада, зри
Страх од мртовог дана, зверињег пира.
И крв у жилама пенуша и ври
Чује се пролом небескога хира.

Промрзле речи тек трен би да згреје,
Ал` мисо се лицу грохотом смеје.

МИСАО

Заробљена мисао
По ходницима
Мога безумља
чека свој час погубљења.
Умотана у црни плашт
чучи, послушкује
корак егзекутора.
Али врисак је узе
и би ослобођена.
Развејана по пољима стрни,
по врховима грана,
сад лети без циља,
бежећи од речи црних,
изван себе, сама.

ВЕРУЈЕШ ЛИ

Верујеш ли да си мом оку вид
И слуху чулна музика тиха
Верујеш ли да ниси тек привид
Већ сан на јави што се њиха.

Верујеш ли да си патња нема
У којој ми чежња лагано мре
Сновиђење у мени тек дрема
Да ти дамаре чујем као пре.

Верујеш ли да ми дрхти тело
У незнању жељом опијено
И пољубац на усни ми врело
Извориштем страсти преплављено.

Веруј да је дан ноћ кад те нема
И ноћ ми дан, јер те сан припрема.

Милена Ћировић

Нова књига

Моји снови | Дорис Дујаковић

Дорис Р. Дујаковић рођена је маја 2005. године у Бањој Луци, гдје и живи и у школу иде. Од најмањих ногу спонтано говори, пише и римује, једноставно у њеним радозналим очима све се у поезију претвара. Објављивала је у рубрици *Деца пишу* електронског часописа за књижевност *Суштина поетике*, а гостује и на књижевним вечерима, трибинама и промоцијама, рецитијући своје пјесме.

Осим поезије, воли да глуми у школи глуме у Дјечијем позоришту Републике Српске.

Предговор за збирку *Моји снови* написала је Стевка Козић Прерадовић, пјесникиња

Прва сновиђења

Свијет се пребрзо мијења и људска врста напречац зри...

Моја најмлађа другарица десетогодишња Дорис Дујаковић исписала је прву књигу пјесама током једне школске године и одлучила да их укоричи за свој једанаести рођендан.

Пред нама је Дорисина збирка *Моји снови*, гдје ова бистра дјевојчица оживљава стиховима свијет око себе: у кући, школи, природи, увијек по мјери својих сновиђења на сваком кораку.

Изражава се течно, језиком јасним и неусиљеним, урањајући покатак дубоко у свијет дјечије маште гдје би јој, с обзиром на доб и став, можда позавидио и сам Чика Јова Змај, јер у свакој

Дорисиној пјесми има бар по један домишљени стих који пјесму надраста и даје јој праву умјетничку боју.

Снажно је раширила крила дјетињства непосредношћу осјећања у блиским темама себи па због тога, нема сумње, да ће њена књига *Моји снови* бити прихватљива малим читаоцима - првенствено школским вршњацима. Мотиви и теме су непосредни из свакодневног живота који се, на жалост, негативно мијења и усложњава. Из уочених неправди свуда око нас буди се здрав глас за љепоту и правду међу људима.

„Мајке најљепше причају бајке“, учи нас ово десетогодишње дијете и ми му вјерујемо. Вјерујемо и да „Вуку би срећа била највећа/да се са њим играју дјеца“ итд.

Без учитељице, вјероучитеља, Светог Саве, Николе Тесле, родитеља, игара и читања књига, не би било сунца, ни луне, ни свемира у мирној галаксији ухватљивих и неухватљивих сновиђења млађане Дорис Дујаковић.

Желим јој испуњење свих жеља које ће на фону одрастања, надајмо се, сачувати исту пјесму љубави и радозналости, а у новим књигама још већу љепоту и стваралачку пуноћу.

ПЛАНЕТА ИЗ СНОВА

Када би читав свијет, био као један цвијет!
Тада би опасни меда, био миран као стари дједа,
онда не би постојао рат и свако свакоме
...био би као брат!

Тада би свако срећан био,
добрим људима живот би био дуг,
а наша планета вртила би се као весели круг
и свако би свакоме био искрен друг.

Нико над другим не би владао,
па добар човјек не би страдао!
Онда би љубав била бескрајна
и не би постојала ниједна тајна.

Сваки би човјек био мио,
а свака жена мила.
Таква нам планета треба
да би Земља срећна била,
планета нова, из дјечијих снова!

МАТЕМАТИКА

Ако хоћеш матиш лако да схватиш
мораш на таблу да пратиш!
Ако хоћеш да пратиш математику
на часу не вежи патику!

Само упоран буди
и мало се потруди!
Незнање се у знање мијења
кад напамет научиш таблицу множења!

Био задатак лаган или тежак
умјесто бриге, набаци смијешак.
Јер послуже вриједног и напорног рада
сигурно слиједи добра награда!

МОЈИ СНОВИ

Када би љубави било на све стране
и да једни другима не тражимо мане.

Да имам кућу на Дедињу
и идем у лов на дивљу свињу.

Да ми је друг Ђоковић Ноле
и да се сви на свијету воле.

Да носим ципеле на високу пету
да нико никоме не наноси штету.

Да болести не постоје
да су школе окречене у дугине боје.

Ако се слажеш, ти ме позови
ово су моји најљепши снови.

Афоризми | Зоран Додеровић

- Народ верује у чудо пре избора. После избора не верује ником.
- Избори нам падају у години мајмуна. Чак су и банане појефтиниле.
- Народна воља је као тесто. Лако се премеси.
- Бирачко тело нема своје ја. Има гласове.
- Покојник никако да нађе вечни мир. Опет је добио позив за гласање.
- Постао је мозак нације. Завео је бирачко тело без мозга.
- Избори су показали народну вољу. У томе је наша невоља.
- Ако им је Европа на првом месту, грађани су на последњем.
- Обећао је куле и градове, а умањио плате и пензије.
- Код нас паметни не могу да испливају. Србија нема море.
- Подстицај запошљавању дао је одличне резултате. Сви партијски кадрови су запослени.
- Кад би наступио потоп, опет би испливали исти.
- Оштрица сатире нам је отупила. Тупи и Курта и Мурта.
- Чинило се да је држава крупан залогај у подели партијског плена. Кад гле, није!
- Доказали смо целом свету да је у Србији живот без посла и будућности могућ.

- Нови закон о Агенцији за борбу против корупције никако да стигне на усвајање. Остаће сироче.
- Разлика између претходних влада и ове је што овој влади још нисмо видели леђа.
- Млади су отишли најдаље у спровођењу реформи. Неће кући да се врате.
- Није проблем што код нас јебе луд збуњеног, већ што га преобрати.
- Опрости ми страначки Боже, бићу кротак.
- Обећали су куле и градове, а уграђује се ко где стигне.
- Од када су политичари наше звезде водиље, смркло нам се.
- Сви смо ми у истом лонцу. Земаљском.
- Кад се правосуђе потопа у воду, на површину исплива политика.
- Грађани имају превелика очекивања од актуелне власти. Чекају да се упокоји, да би живели боље.

Роман у наставцима | Ђуро Маричић

Крајишка трилогија - Дјечак са сунчаних брда

После успеха који је постигао с романом **Генијални пас Сити**, Ђуро Маричић је написао и спремио за објављивање **Крајишку трилогију**. Од овог броја, Суштина поетике ће у наставцима објавити први роман из те трилогије - **Дјечак са сунчаних брда**. Хвала аутору на поверењу.

ПРЕДГОВОР

Чини ми се да ме је сам Бог чувао и припремао да напишем ову трилогију. Спашавао ме је у више наврата када ми је живот висио о танкој пауковој нити. Није ми дозвољавао да почнем рад на њој док максимално, као етичан човјек, не сазријем и не сакупим сва стваралачка искуства која су за то потребна. А онда ми дао моћ да мање од годину дана потрошим на писање сваке од ове три књиге.

Хвала тој провидности коју бих ја могао назвати божанском. Хвала и мојим пријатељима и фамилији који су уложили много себе да ми буду вриједни и добри сарадници.

Тешко је схватити Крајину, њен менталитет и душу Крајишника. Поготово јер се и она разликује у разним њеним крајевима. Турци су настојали да је претворе барем у муслиманску, ако не могу у турску, Аустроугари, млечани и Талијани, барем у католичку кад већ не могу у Аустроугаре и Талијане, Срби да је чим више учине више србијанском него српском. А она се жестоко опирала свим тим настојањима и остајала изворна српска више него војвођанско или геџинско српска.

И данас је Крајишник велики ратник, слободар, независник, љубитељ ојкаче и нарикаче. Главу даје, вјеру не продаје. Измиче свим смицалицама и подвалама. Опире се асимилацији. Има своју

културу, аутентичност, свој језик. Има своје поимање о равноправности, праведности, поштењу, људскости, хуманости... А то су вриједности које се мало којем диктатору свиђају.

Због тога Крајишник и данас, након више стотина година, још увијек крвари. У овој КРАЈИШКОЈ ТРИЛОГИЈИ сажео сам само најосновније његове невоље. Требало би написати много књига да се оне све сакупе у једну библиотеку.

Наћи ће се још писаца који ће се служити историјом овог напаћеног народа! Крајишка литература је бујна и богата. Сјетимо се: Дучића, Шантића, Деснице, Матавуља, Кочића, Ћопића, Григора Витеза, Змаја Јове, Црњанског...

Жажина, 24. 3. 2016.

Ђуро Маричић

1. РАЗМАЖЕНО ДИЈЕТЕ

- Милка, ни за живу главу да га ниси више дојила! - викала је Даница на јетрву.

Милки није било лако да се ослободи свог мезимца, дјечак је већ имао четири и по године, а још је сисао. Користио је погодност што је мајка Даница рађала једну годину, а стрина Милка другу па је сисао сад једну сад другу. Даници је то дојадило, Драган је био већ одрастао дјечак, срамота је било да се доји тако поодрасло дијете, а дојило се. Жене из сусједства кажу да то још нису видјеле, чудиле су се, дјеца у тим годинама већ једу храну коју једе и одрасли народ, а Драган још сиса као мало дијете.

Није га сметало ни то што су оне мазале дојке са љутом паприком, он се досјетио да их обрише па затим стави међу усне. Сад је Милка бјежала пред дјечаком, мислила је да ће он одустати, али је он показао такву упорност какву није очекивала. Под руком је носио столицу и трчао за њом, три пута су пројурили око куће, она је коначно малаксала узела из његове руке столицу, сјела на њу, извадила крупну дојку, примила Драгана на крило и удовољила његовом тражењу. Наслонила се на топао зид куће, тамо гдје је не

види Даница, предала се угодној топлини зида и њежности дојења. Није знала до када ће то трајати, вријеме је било да га већ једном одбије у баре, како су то жене говориле када дјетету више не дају сисати.

Када се дјечак насисао, сишао је с њезина крила, оставио и њу и столицу, упутио се према јабуци изнад куће и ускоро је видјела како се он вере на стабло, што му је у задње вријеме омиљена забава. Гране јабуке, илињаче, спуштају се према кући, овамо на сјевер, скоро до земље, па дјечак ужива, не силази низ стабло него се спушта низ њих. Плодови, иако зелени, порасли већ више од ораха, дјечаку су јестиви, њихова киселост годи му, он их с уживањем једе.

Доље уз поток Ријеку, разрасле се врбе, јохе, бијели јасен, смрдљика, удика и купина, испливала изнад вртенасте преслице и широких листова репуха. Дјечак се често спуштао до потока, увијек носећи са собом ножић шклебу, ево га и сад је доље, тражи погодну грану врбе, глатку и равну, дебелу као колац.

- Ха, ту си, биће добра труба од тебе! - прошапта он, милујући грану. Повлачи руку по глаткој кори, нигдје чворића на њој. Извади шклебу и ниско доље, изнад самог тањег избоја гранчице, зареза круг, затим спиралну линију протегну до горњег избоја, па код њега, поново усјече у кору круг.

- Још се кора добро одљепљује - прошапта он кад је почео да је скида са гране - сокови су набујали као поточић.

Знао је да мора бити веома стрпљив, пажљив изнад свега, кору одљепљивати врло споро, без наглих одвајања, не смије нигдје напукнути. Чим би осјетио да на неком мјесту није довољно дубоко направио рез, поново је, сад пажљивије и дубље ножем засијецао кору, улазио у дрвени дио па се опет враћао одљепљивању. Скинуо је кору, она се под својом тежином спирално издужила у његовој ручици. Задовољно је загледао и процјењивао њезин квалитет, биће то сјајна труба, с уживањем ће дунути у њезин писак, огласити читавом засеоку Ријека да је он направио своју прву трубу.

Положио је у воду огуљени материјал, да се не сасуши, док он не нађе погодну гранчицу за писак и не сврне га. Много је лакше

било пронаћи одговарајућу танку грану, њен равни дио је требао бити дугачак тек шест центиметара. Брзо је то нашао, одсјекао је, зарезао круг око ње и пажљиво је сврнуо шупљу кору. Кратка цјевчица од врбове коре била је квалитетна, с горње стране је скинуо ножићем вањски груби дио коре. Писак је био доготовљен! Узео је из воде огуљену кору и почео је пажљиво намотавати око писка, слагао је слој један преко другог, пазио је да преклоп буде широк тек један центиметар. Кад је то зготовио, крај је учврстио трном, да му читава труба буде чим боља, на неколико мјеста је трњем повезао слој намотане коре један с другим.

Труба је била готова, Драган је принесе устима и читавом снагом дуну у њу. Одјекну дубок снажан звук, однесе га вјетрић низ поток, он се расу десно и лијево, досегну куће Сучевића, Савића и Будимира, на десној страни брда Колишта, на лијевој страни потока Ријека домове Вукомановића, Кеча и Дамјановица, смјештене у подножју брда Метла.

Са прозора који је гледао на цесту, Даница баци поглед према Ријеци, обрадована, обузе је радост када доље уз поток видје свог синчића како држи у рукама трубу и оглашава свима да је направио сам своју важну играчку.

- Милка, Милка, дођи да га видиш - позва она јетрву. Милка приђе прозору, радосно је гледала дјечака обученог у бијелу кошуљу и гаће, као да је то њен син.

- Ево нам за годину дана пастира - рече она - расту дјеца, расту.

- Да, да, расту, нека су здрава и срећна - потврди замишљено Даница.

2. ДЈЕВОЈЧИЦА

Прича о дјечаку Драгану Савићу, који још увијек сише иако има четири и по године кружила је по селу. Дјеци је то била смијурија, повод за изругивања. Наравно та је прича најприје доспјела до дјеце у Будимировим кућама. Одраслија дјеца, Ђуро, Бранко и Стево, нису се обазирала на то. Међутим, Драганови

вршњаци, Богдан и Перо, почели су задиркивати Драгана, ругати му се, Напредовао је брзо, задивљујуће.

Деса га је са завишћу гледала, дивила се његовој храбрости и смионости. Била је сигурна да му ниједан од дјечака није био раван, нико није тако спретан и способан. Зажмирила би начас и након неколико секунди отварала очи, дјечак је био за метар на већој висини. Застајао јој је дах, чинило јој је да ће се онесвијестити, али је након што би дубоко удахнула и даље остајала при свијести. Ево га, сад је већ под самом круном, сад ће дохватити њену прву грану, испужио је руку, закачио је и пола његовог ситног тијела уронило је у жутозелену одору круне.

Зачас су му и ноге биле на доњим огранцима, кроз њихово густо лишће и богати, раскошни цвијет назирала се његова бијела одјећа. Стао је на танак огранчић, почео тргати расцвјетале гранчице, бацати их доље. Дјечак је слабо познавао врсте дрвећа осим јабука, граба и букве, с којима је често долазио у додир, имао лијепо искуство, о другом дрвећу је мало знао. О липи није знао ништа, ово је први пута да се пење на њу.

Стајао је на танкој гранчици. Липа је крто дрво! Одједном се гранчица под његовим ногама одломила у моменту када је откинуо гранчицу коју је држао у рукама. Стреловито је полетио према доље. Ништа није стигао размишљати, једино као да је знао да то није крај његовог живота, летио је вртоглавом брзином према доњим огранцима. У тренутку је прелетио десет метара празнине, брзином какву није никада могао ни замислити, каквом никада није летио нити ће летјети у животу. Његов мали живот је овисио само о случајности, о жељи да се он не заврши, о инстинкту о којем није знао ништа, за који није знао ни да постоји.

Деса је зажмирила! Као да јој то није било доста, окренула је главу горе према брду, према својој кући, била је сигурна да је то крај живота њеног малог пријатеља. Очекивала је врисак, али га није дочекала, чула је само туп ударац, необичан, без јаука или било каквог гласа којег је Драган могао испустити, којег би могло испустити било које живо биће. Очекивала је да се сада његово тијело котурати низ јаку стрмину у подножју липе, да ће оно

безживотно завршити доље у 40 метара дубокој долини.

Драган никада неће сазнати што се заправо догодило, како се успио ухватити и одржати на једном од доњих огранака. Спузао је са стабла и четвероношке избауљао уз она четири метра стрмине, на заравну обале пружио се уз Десу. Чим је легао уз њу изгубио је свијест.

Деса се није усудила да га додирне, гледала га је престрављено. Једно вријеме није знала што да учини, видјела је да он не долази свијести, није знала да ли је још жив или није. Онда се досјетила и пошла к Савићима, испричала је Драгановом оцу што се догодило.

Као без главе стиже Петар и нађе сина онесвијештена, клече покрај њега, наслони вхо на његова слабашна мала прса, осјети да дјечак дише, узме га на руке и понесе кући као да носи овећу векну хљеба. Стави га на кревет у углу собе, пажљиво га покри и није знао што да још подузме да би дијете вратио свијести. Сједио је неколико сати покрај сина, поглед није скидао с њега. Након четири сата примијети да се дјечак покренуо. Ускоро су знаци живота били све присутнији и Драган коначно отвори очи. Осмијехну се оцу, схвати да се налази у кревету, сјећао се добро шта му се догодило. Није био у шоку, није размишљао о паду, знао је да ће се опет верати по стаблима, спретније од било којег вршњака и дјечака старијих од себе.

Петар свуче одјећу са сина, прегледа му пажљиво читаво тијело, не нађе нигдје ни најмању огреботину, никакав траг од ударца:

- Ти си заиста птица а не дијете - прошапта. - Не знам што да радим с тобом, да те тучем? Већ си довољно кажњен због верања по дрвећу - додаде да дјечак чује и изађе из куће.

Прва шанса | Анђела Пековић

Анђела Пековић

Рођена је 28. јула 1994. године у Никшићу (Црна Гора). Основну школу похађала је у Жупи Никшићкој ОШ "Душан Бојовић", гимназију "Стојан Церовић" такође у Никшићу. Тренутно је студент треће године црногорског језика и јужнословенске књижевности на Филолошком факултету у Никшићу.

Почела је да пише поезију након завршетка средње школе. За њу поезија представља ризницу човекових тежњи, побуда, патњи а за песника каже да је он увек унутрашњи емигрант и неприкосновени сањар. Каткад пише и поезију у прози и то само онда кад има инспирацију и кад мисли и осећања жели преточити у стихове. Ово је први пут да објављује своје песме.

Живи у Никшићу

НОВИ КРАЈ

Кад се зов у крик најгласнији претвори,
Кад из пепела чежње гавран се издигне,
Кад осјетиш мирис свог пропадања,
и чујеш посљедње тонове
земаљске пјесме...

Кад се у теби боре крвника два,
А ти ствараш трећег,
кад разгониш свијетлост
и гасне сваки дамар...

Кад заборавиш да слушаш тишину,
а недостојан си своје олује,
Кад истина лажи престане да се
опире,
Кад заточеник пјесника смрти
постанеш...

Тад умире све и почиње ништа...

РЕВОЛУЦИЈА ТРЕНУТКА

Блијед обрис свог лика у трзавом пламичку јурим,
да укаљам га крвљу ил' избришем,
у живот ил' гроб ја журим.

Метком гласне пјесме дрхтави шапат да усмртим,
лажи и истине туђе да прогласим мртвим.

Сузе бременом туге огрнуте, подло да сакријем,
чашу заборав до шупљег дна да испијем.

Страна ми је боја ноћи и ужареног плама,
страно ми је све сто не ниче из срама.

Нестаје у јеку зацртани дан,
сад свиједочи о мени само пепељаста сан.

Бесмислене су скице и планови ћутње,
шкрти су плодови рођени из слутње.

Осим буђења ја не тражим ништа више,
осим пјесме што чује се све тише и тише...

ПОМАХНИТАО ЈЕЗИК

Ућуте и громови
Кад пуцају челични шавови.
Мрзе и анђели
Кад завапе убоги робови.

Један је жиг ударен
Сваком челу,
Па зар поглед
може промијенити ишта?

Сад шамарају ме моје мисли,
Сад пљују ме крвљу
Моја браћа рода паћеничког.

Разапињу ме нијемим клетвама,
А одвећ давно бјеше кад им чух глас.
Кажњавају дјецу своју
Мене ради.

Понекад псујем
Ријечи у камену.
Понекад вриштим у ваздуху:
"Говорећи, шта убијам а шта стварам"?

Једне ране цјеливам а друге правим,
Своје сузе бришем а туђе мамим.
Отежава ријеч...

Окренућу други образ...

МИСАО

Очајнички покушах да је заледим,
да од њене прашине себи
склониште од понорске празнине саградим.
Зидине непробојне као челик,
убогом храму да подигнем.
Да говорим њеном тишином,
да се поносим несхватљивом,
но ипак свима мелодијом милом.
Молих је да више не робује,
тајновити плашт сто покрива највеће
вајарско дјело,
бар једном за моју
гладну душу да открије.
Но, погледа ме очима презира,
као на непожељног странца,
као на сулуду причу
чији смисао не постоји.
Коначно, све сто видјех бјеху
искрице њеног полета и
величанствени одраз једне свете тајне...

ПУСТИ МЕ

Пусти ме...

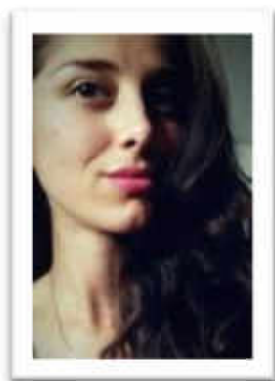
Да лебдим овим пољем
што опија ме мирисима,
Да раширим крила
и винем се у висине.
Да заборавим шта сам...
Човјек или та раскошна птица...
Да маштам,
обгрлим читав свијет својим крилима,
И чувам га...

Пусти ме.

Да удахнем мало слободе
и осјетим се лако као перце.

Пусти ме.

Да покушам да научим...
Да живим.
Да бар једном не осјетиш
презир у мом гласу
док изговарам твоје име: Живот!

Анђела Пековић

Песме за децу | Јелена Глишић

ВЈЕТРИЋ НЕСТАШКО

Вјетар је дувао једнога дана,
преко кровова и преко грана.

Ма, није то дување било обично,
не видјех ништа ја томе слично!

Негдје би десно да лети врабац,
ал' вјетар брзо мијења му правац.

Негдје би лијево да скрене куче,
ипак ћеш десно - вјетар фијуче!

И не знам како не би га стид -
залијепи једног миша за зид!

Шта да је тада наишла мачка,
шарена, спретна, репа дугачка?

Мишу од страха срце би стало,
ал' брзо би опет и закуцало.

Јер би на неку другу тачку
однио вјетар госпођу мачку.

Још свашта могло је да се збије,
да тата вјетар стигао није.

И свог несташка право кући,
послао љуто дувајући.

Успут је врло културан био,
свима се редом извинио.

Мишу због зида, врапцу због лета,
кучету због наглог заокрета!

ЗВЈЕЗДАНА ТАЈНА

Моли Маша звијезду сјајну
да јој ода своју тајну.

Зашто мора сваке ноћи
нека од вас мени доћи?

То и није нека тајна,
насмијеш се звијезда сјајна,

Јер звијездама циљ, је зна се,
у сну дјечјем да се скрасе.

ЈАНКОВ САН ИЛИ ЈАВА

Данас је Јанку из другог два
дан врло чудан био,
па се још пита да л' то је стварно
ил' све је само снио.

Још јутрос њега, у рану зору,
пробуди чудна вика,
под прозором свађу водише жучну
врабац и мачак Жика.

Да л' је за доручак тог јутра јео
јаја ил' мармеладу,
не би се Јанко сјетити могô
ни да му даш чоколаду.

Тек је у школи посебна прича
била овога дана,
умјесто књига донио он је
килограм жутих банана.

А кад се кући враћао збуњен,
лишће што вјетар носи
мјесто за игру нашло је себи
баш у његовој коси.

И док је навече у топлом кревету
поспане трљао очи,
звјездица једна, несташна, мала,
право на орман скочи.

Од сјаја њеног у трену заспа
а да л' је будан и био,
остаће тајна да л' бјеше стварно
ил' Јанко све је снио.

НЕОБИЧАН ПУЖ

Био једном један пуж,
али мораш то да знаш,
на друге пужеве личио није,
личио није - није баш!

Зачас би вам тај господин
на крај шуме отпузао,
у чему се тајна крије,
нико није рећи знао!

Јурио је преко пања,
преко зида, преко крушке,
преко лишћа шушкавога
ил' поспане неке њушке...

Чак се и зец забринуо,
хватао за дуге уши,
зар титулу брзог краља
тај ће пужић да му сруши?!

Ал' баш пужа за то брига,
ено њега пољем жури,
на питања како, зашто,
он намигне и одјури!

Или сан је или јава,
ни ти сада то не знаш,
ал' најбржи он је био,
био пуж је - био баш.

ЧУДНО СЛОВО

На листу папира
родило се слово,
из азбуке није
него неко ново.

Линија му једна
баш личи на А,
кад погледаш боље
кô да број је два.

На једну се страну
накривило врло,
или дува вјетар
ил' га боли грло.

Ал' како кад знамо
слово грло нема,
а ни вјетар није
узрочник проблема?

Ма, криве су за све
ове словне муке
једне врло мале
и невјеште руке!

Јелена Глишић

Поезија традиције | Ђура Шефер Сремац

ШКОЉКА ЉУБАВИ

Заробљен у жудњи зачаране шкољке
започех на јави бисер сна лучити...
Амор оживео љубави ми бољке,
бисером судбине жели ме мучити.

Дисао сам дахом љубавнога плама,
пупољака маја, загрљаја твога,
упијао булке образа, без срама,
искрења купина ока судбинскога.

Беху нам мрежени прсти тела жељни...
Ваљкасте равнице удова ти мазни' -
на нашем олтару, стидњом раскрыљени
девици у славу - нудише се казни.

Слутња је тињала од грешна почетка
љубави нам моћне, на бол осуђене...
Нема нагле среће без кобна свршетка,
остадоше само снене успомене.

ЗЕНЕ ТАЈАНСТВЕНЕ

Тајанствена Жена, у царству заблуда -
судбинске лепоте, замамних очију,
обдарена снагом ванземаљских чуда -
кô краљица влада. Зене тајну крију.

Вечну славу сања. Из светова снених
допиру нестварне светлости са трона.
Опојношћу блудње удова ватрених
вара главе празне мужјака пиона.

А кад лажна срећа битисања њена
осети окове пролазности неме,
постаје немоћна кô срна рањена -
свака зора нова рађа бôра бремене.

Очима освете, болом заборавља
снажи моју патњу, на спроводу дана,
опија мирисом затрованих трава,
тајну сахрањује греха сам' њој знана.

Још грли ми јаве и снова играње,
разбуђује плавет пожудних немира.
Кад паперје руди, у глуво свитање,
знам, то Љубав нуди Жена мог свемира.

И вечно ће сјати зене тајанствене,
у клици Живота криће страсти лице...
Усне развратнице, бестидно румене,
маме на пољубац уклете Девице.

БАХУСОВА ПЕСМА СРЕМИЦИ

Ој Сремице, горда паунице,
што си мигом ока варавога
и заносним зовом обрвице
оп јанила момка ватренога!

Ој Сремице, моја јогунице,
не терај ми инат, радоснице!
Драже су ми звездане зенице
него булке сред млечне пшенице!

Ој Сремице, чила играчице,
ијујукни гласом од анђела,
украшћу ти песму грла бела,
поклонити срце из недара
само пођи за мене бећара!

Ој Сремице, једра невестице,
играли ти прсти мојом косом
док газила грожђе ногом босом.
Бахусовом жицом зачиграла
и пуцем ме грожђа даривала!

У загрљај прими ме, Сремице,
ораћемо драге нам равнице -
блистаће ти сузе радоснице
у наручју влатале пшенице!

Разиграћу вранца по пољима,
бићеш моја вила у ноћима!
Распламсаћу ватру твојих зена
на недрима мириснога сена!

Љубав чека на зов привиђења,
чежња твоја откривена, нага
дарује ми ватру сновиђења -
гаси пламен, о, Сремице драга!

ФРУШКОГОРСКО ЛУЧЕ

Бранку Радичевићу

1.

Возио сам малу на бициклу
босом ногом газила је штиклу.

Волела је да на штанглу седне
испред мене, лудетине чедне!

Кратка јој је сукњица и блуза
ветрић пирка, вирућка јој гуза!

Сјурисмо се обронцима Фрушке,
гледа грожђе, а ја љуљам крушке!

Љуљке зборе обронцима горе,
корман врда, све се брдо мрда!

– Као Фанђо возиш, вид будале! -
опомињу крушчице ме мале.

Нежно гуче фрушкогорско луче
момче фрче, све брчиће суче!

2.

Возисмо се летњи дан поподне
походисмо стазе гроздорodne.

Ујахасмо родноме Врднику
чекај мала, сад ћеш гледат дику!

Улетесмо до сама базена
перје збаци анђеоска жена!

Сину тело те нимфе из мора
сва је једра као Фрушка гора!

Заронисмо на данце базена -
потопи ме страствена сирена!

Душа поче да од страха грца
мала моја хоће - комад срца!

Када виде да то није шала
извуче ме па се насмејала.

– О, господе, каквог шоњу нађох!
Из базена покуњен изађох.

3.
Зајахасмо натраг с горе Фрушке -
о, како су п јане сочне крушке!

Спуштамо се, лудо бајс врлуда -
да издржи штангла, луда руда!

Вози бата ајгираста ата
низа дољу као акробата!

Јечи мала, одјеца планина
после брда иде - удолина!

- Чекај, лоло, отпаде ми штикла! -
викну мала на штангли бицикла.

Ех, све мислим биће шансе нове
цури драгој да остварим снове.

Купићу јој „фићу“ половнога
доста јој је штангле бајса мога!

Да не дрнда гузу дуж калдрме
кад је будем трузкао до Руме.

Држаће се, јадна ли јој нана,
и мотаће риђана волана.

4.

Да л је било или није било
важно није - топло било крило!

Тако беше, сад се страсно прича
како малу возио је чича...

Изнад цвета две пчелице лете
још се не зна кад ће стићи - дете!?

Ђура Шефер Сремац

Енеини дамари

ТИХА ПЈЕСМА

Не ћутим ја у пјесми,
како се мисли.
Пуштам да од Љубави покисли
чахуримо додире
у лелујаву свилу - на сивилу.

Нисам престала да везем
од Душе нитима
радости свима.

Само ме плашио оловни дан,
варљив, сунчан,
тужан, а важан.
Сада то знам.

Пријетили су врели сати
да душу ми истопиће.
И ја још увијек не знам да л' успјеће.

Али ово знам:
непрестано трагаћу за Срећом и
кад привидно је нема,
када се студен нијема
прерушена у љето приближава.

Удахнућу дубоко
уроњена у судбину.
И вјероваћу -
шћућурена на Твом топлом длану

Очи боје априла

Април. Прољеће, Бањалука, улице, бехар и ја. Док дјеца раде писмену, мисли ми врлудају баш као вјетар по крошњама дрвећа. Изненадна суза ми се оте из ока, кристална издајица, а ја скренух поглед према прозору не бих ли је сакрила од знатижељних погледа. Не жалим ја за недосањаним путевима. Сјетим се увијек мудрог Меше који се запитао шта ли би нас на њима чекало. Постоји нешто у човјеку помало проклето да увијек жали за стазама којима није прошао.

Тог априла у само једној секунди мој свијет је попримио све оне дуго сањане боје, почео је да се разлистава, буја, заливен само једним погледом. И баш као што процвјетало дрво трешње не зна шта му се догоди, па је одједном обучено њежним, бијелим цвијетом, тако сам и ја била изненађена кад угледах свој одраз у огледалу Живота. И баш су ме те очи, очи боје априла, претвориле у прољеће или прољеће у мене, враг ће га сад знати! Небитно је кад су баш те априлске зоре наговјестиле дане мене, праве правцате, али без њега у њима. Оне су ме вратиле самој себи. "Прошли су априли, кô возови кад прођу....", пјевао је Жељко Јоксимовић како тад, тако и сад. Увијек ме нешто штречне кад чујем ту пјесму, али није то жал за прохујалом љубављу, ма, нееееее! Ово је прекрасно сјећање које ме одредило у животу, јер сад знам што нисам знала: нема неостварене љубави. Има само превеликих очекивања, а није љубав оно што очекујемо, помало себично, већ оно што нам живот понуди на пладњу Вјечности. Све моје љубави су остварене само оним што су могле да буду у датој животној прилици. Што би мој пријатељ Боцо рекао: "Све су то твоји бисери!" И јесу. Нека суза, нека сјећања, нека бехара, нека миомириса, нека пјесама, нека! Нека и Тебе што ми њедра пуниш уздасима сад. Вриједило је родити се....и вољети Тебе априлом што траје.

Цртице из живота

- Исковала сам Те срцем у дукат жут. Да ми свијетлиш стазе у ноћи. Благо мени!
- У њедра скупљам све мисли о Теби. Биће ми сигурна једра у ова олујна времена!
- Мршти се Небо. Тамни. Ништа за то, нека буде платно да сликамо Нас, златне.
- Витезови постоје. Они не јуришају на срце, већ се у срцу рађају, они не побјеђују друге, већ помјерају своје границе, не мислећи да губе територију своје душе.
- Тренутак, трен...трун...све. Моје вријеме у Твојим очима.
- Осјетим Те по благом мирису кише. Видим Те у сваком комадићу Неба што вири кроз крошње олисталог дрвећа. Шепуриш се чим год стигнеш! Шурујеш са свим што ме окружује, јер знаш, срцем Те грлим.
- Наговјештај Тебе - најмилија вијест.
- Ти си моја побједа и похвала, сјај Твога ока мој је орден, а ријечи што их изговараш, е, то је тек уживанција!
- Да си дан, а ја да Ти гранем! Их!
- Грми, а одавно смо, умјесто кише, пали... једно другом у загрљај!
- Ишчекују дан и ноћ пољубац. Скорим сутоном.
- Ти си мој замотуљак среће. У њедрима.
- Да си јутро, а ја дан, по Теби би ме познали!
- Нисам јака. Али сам јако Твоја. Најјаче нечија до сада.

- Постајем боља. Јер....Ти си моје добро, бескрајна срећа, широки друм, бистар ум, она Нада што се небом мјери.
- Само они са пространством у души могу укрштати путеве.
- Теби ме увијек води мирис ране прољетне ноћи попут ове, помало прохладне, тек да забриде образи и пожелеле Твоје дланове.
- Завежљај срца, сјај у оку и Ти у грудима, па низ друм!

Енеа Хотих

Епиграми | Даница Машић

СЛЕПИЛО

“У камен је ударила коса”,
вођа не види даље од носа.

ЋУТАЊЕ

Кад је власт истина стегла,
веома брзо ствар је легла.

СУМЊА

Посматрамо власти дело,
и стављамо прст на чело.

СИТНИЦА

Србији скоро ништа не треба,
осим гладнима парче хлеба.

ЗЛОЧИН

Нема заорава и да хоћу,
глас савести ме буди ноћу.

СПАСИЛАЦ

Због сецесије била је сесија,
предводио је плаћени месија.

НЕПОУЗДАНО

Полиграф истину и лаж не спори,
каква питања такви и одговори.

ПРЕВЕНТИВА

Власт учи народ како да штеди,
треба почети док си још у беди.

ПОСЛЕДЊА СТАНИЦА

Дом за старе је прави рај,
сваког дана неком је крај.

НОВАЦ

Наши генијалци одлазе преко баре,
воле домовину, ал' још више паре.

БУДУЋНОСТ РОБЉА

Жигом се губи идентитет наш,
на пијаци ће бити дај шта даш.

ОБМАНА

Богати смо док имамо типове
који не раде, а возе џипове.

ОЛАКШАЊЕ

Нисмо више на великим мукама.
Сада смо у туђим рукама.

ИЗДАЈНИК

За причу о Јуди као да не маре,
и даље користе Јудине паре.

ПРЕКО БЕЗЕ

Толико су високи да човек не схвата
како су ушли на мала врата.

СРАМОТА

Нушићеви дани и данас трају,
о Нушићу многи ништа не знају.

ДОБРОТВОР

ММФ нам много вреди,
на камтама никад не штеди.

ММФ

Економија нам похвале добија,
кредит расте и плафон пробија.

КАМАТА

Добити кредит велики је плус,
уместо у стан, улазиш у минус.

ПЕРСПЕКТИВА

Данас млади живе у нади
да себе виде у спорту, естради...

ИЗДАЈНИЦИ

Народ може постати мета
ако је авангарда колона пета.

АБОРТУСИ

Слободно можеш убица бити,
ако си гинеколог закон те штити.

НЕМОРАЛ

Доживели смо напредно доба,
земљу промовише лака роба.

БЕКРИЈЕ

Имамо домаћине алал им вера!
Уместо трактора терају кера.